

JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA

SILEÄKARVAINEN KETTUTERRIERI

Ohjelma on hyväksytty SKT ry:n vuosikokouksessa 16.3.2019 edellytyksellä että hallitus voi tehdä siihen tarvittavat muutokset.

SKL-FKK:n jalostustieteellinen toimikunta on hyväksynyt ohjelman kokouksessaan 9.10.2019 kaudeksi 2020–2024

Sisällysluettelo

1 Yhteenveto	5
2 Rodun tausta.....	5
2.1 Rodun kehittyminen	5
Sukulaisrodut, joiden kanssa yhteinen kehityshistoria.....	7
2.2 Rodun historia Suomessa	7
3. Järjestöorganisaatio ja sen historia.....	10
Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät	12
4 Rodun nykytilanne.....	12
4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja	13
4.1.1 Rekisteröintimäärät Suomessa	14
4.1.2 Rekisteröinnit 2010-2019	16
4.1.3 Käytetyimmät jalostusurokset.....	16
4.1.4 Käytetyimmät jalostusnartut	18
4.1.5. Jalostusyksilöiden sukulaissuhteet	18
4.1.6 Rodun populaatiot muissa maissa	21
4.2.1 Nykyinen käyttötarkoitus	21
4.2.2 Kettuterrierin metsästysominaisuudet.....	22
4.2.3 Käyttöominaisuuksien nykytilanne.....	23
4.2.4 Hyötykoira-, virka- tai muu työkäyttö	23
4.2.5. Alkuperäiset, rodunomaiset käyttäytymistarpeet ja niiden täyttäminen	23
4.2.6 Luonne.....	23
4.2.8 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	24
Yksinoloon liittyvät ongelmat	24
Lisääntymiskäyttäytyminen	24
Sosiaalinen käyttäytyminen	24
Pelot ja ääniherkkyys	25
Ikään liittyvät käytöshäiriöt.....	25
Rakenteelliset tai terveydelliset seikat, jotka voivat vaikuttaa koirien käyttäytymiseen	25
4.2.9 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta.....	25
Keskeisimmät ongelmakohdat	25
Ongelmien syyt ja vähentäminen	25
4.3 Terveys ja lisääntyminen	26
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet	26
4.3.2 Suomessa esiintyvät viat ja sairaudet.....	26

Patellaluksaatio	27
Legg-Perthes	28
4.3.3 Kirjallisuudessa esiintyvät sairaudet	28
Linssiluksaatio.....	28
Katarakta	28
Ataksia.....	28
Epilepsia.....	28
Maksashuntti	29
Atooppinen ihottuma.....	29
4.3.4 Muut virheet	29
High toe.....	29
Häntämutki ja korvien asentovirheet.....	30
Synnynäiset viat ja epämuodostumat	30
4.3.5 Lisääntyminen	30
Keskimääräinen pentuekoko	30
Astumisvaikeudet.....	30
Tiinehtymisvaikeudet.....	31
Synnytysongelmat	31
Pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla.....	31
Pentukuolleisuus	31
4.3.6 Muiden maiden terveystilanne	31
4.3.7 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet.....	31
Yleisimmät kuolinsyyt	32
4.4 Ulkomuoto.....	33
4.4.1 Näyttelyt ja jalostustarkastukset.....	35
Rodun koirien näyttelykäynnit.....	35
4.4.2 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	36
5. Yhteenveto aiemman tavoiteohjelman toteutumisesta	36
5.1 Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus	37
6 Jalostuksen tavoitteet ja strategiat.....	37
6.1 Jalostuksen tavoitteet	37
6.3 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille.....	38
6.4 Uhat ja mahdollisuudet	38
SWOT-kaavio, sileäkarvainen kettuterrieri	40
6.5 Varautuminen ongelmiin.....	41
6.6 Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi	41

7 Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta.....	42
8 Lähteet.....	42
9 Liitteet	42

1 Yhteenveto

Sileäkarvainen kettuterrieri on peräisin Iso-Britanniasta. Ei tarkkaan tiedetä, milloin ensimmäiset tulivat Suomeen, mutta niitä on ollut maassamme ennen järjestäytyneen kenneltoiminnan alkua 1800-luvun loppupuolella. Rodun alkuperäinen käyttötarkoitus on pienriistan metsästys, lähinnä luolametsästys, mutta nykyään rotua käytetään monipuolisuutensa takia moneen muuhunkin. Luolametsästyksen suosio on viime vuosina laskenut ja aikaisemmin lähes ainoana luolakoirarotuna olleen kettuterrierin rinnalle on tullut muita samantyyppisiä rotuja, jotka ovat kasvattaneet suosiotaan monissa muissakin harrastusmuodoissa. Rodun suosio on kuitenkin noussut huomattavasti 2000-luvulla ja sileäkarvaisten rekisteröintimäärät ovat ohittaneet karkeakarvaisten määrät. Populaation rakenne on parantunut suosion noususta huolimatta ja urosten jalostuskäyttö on ollut pääosin maltillista. Huolimatta rodun yleistymisestä seura- ja harrastuskoirana, sileäkarvainen kettuterrieri soveltuu edelleen hyvin alkuperäiseen käyttötarkoitukseensa. Rodun ulkomuodollinen taso on Suomessa suhteellisen hyvä ja parhaat koirat edustavat kansainvälistä huipputasoa. Sileäkarvaista kettuterrieriä pidetään yleisesti terveenä rotuja, mutta virallisia terveystutkimuksia on tehty hyvin vähän, eikä siten rodun terveystilanteesta ole juurikaan tutkimukseen perustuvaa tietoa.

Sileäkarvaisen kettuterrierin jalostuksen tavoiteohjelman tarkoituksena on kartoittaa rodun jalostuksellinen tilanne Suomessa, asettaa jalostukselliset tavoitteet sekä etsiä keinoja näihin tavoitteiden saavuttamiseksi. Käytännön tavoitteita ovat käyttöominaisuuksien säilyttäminen vähintään nykyisellä tasolla, rodun terveystilanteen tarkempi kartoittaminen sekä rodun suosion säilyttäminen.

2 Rodun tausta

2.1 Rodun kehittyminen

Kuten muutkin terrierirodut, kettuterrieri on peräisin Englannista. Ketunmetsästys ratsain ajueen kanssa on aina ollut lähinnä yläluokan huvi, todellakin huvi pikemminkin kuin välttämättömyys. Turkissomisteet olivat tosin muodikas lisä herrasmiehen vaatetuksessa 1200- ja 1300-luvulla. Kuitenkin vasta 1300-luvun puolivälissä löytyy luotettavia viittauksia siihen, että ketunmetsästyksessä olisi alettu käyttää maan alle tunkeutuvia pieniä koiria. Gace de la Vigne'n 1359 julkaistussa teoksessa *Poeme sur la Chasse* mainitaan "chiens terriers", mutta sen jälkeen ei säilyneitä mainintoja ole. Varhaisimmat merkinnät kettuterrierimäisistä koirista löytyvät Juliana Barnerin 1400-luvulla kirjoittamasta kirjasta, jossa hän kuvaa "teroures"- nimisiä pieniä metsästyskoiria. Näitä oli kahta lajia, sileä- ja karkeakarvaisia. Vanhat asiakirjat kertovat tällaisilla koirilla metsätetyn paljon jo 1500-luvulla. Vanhin tunnettu kuva terriereistä on peräisin 1700-luvulta. Se esittää valkoista sileäkarvaista koiraa, jolla on nykyisiin koiriin verrattuna pitkä selkä ja huomattavan leveä pää.

Vaikka aateliset pitivätkin huolen siitä, että heidän oma terrierityyppinsä säilyi mahdollisimman puhtaana, pääpaino koirien kasvatuksessa oli metsästysominaisuuksissa. Terrierit jakaantuivat kuitenkin jo varhain kolmeen päätyyppiin, valkoisiin "Old English"-terriereihin, mustaruskeisiin "black and tan"-terriereihin sekä karkeakarvaisiin, suurikokoisiin Walesin seudulta kotoisiin oleviin terriereihin. Pieniä terrierejä käytettiin etupäässä luolametsästyksessä sekä rotanpyydystyskilpailuissa. Pienten terriereiden tyyppi kehittyi vähitellen sekä ulkomuodoltaan että kyvyiltään muita paremmaksi ajamaan kettu ulos luolasta. Rotu saikin tästä metsästyksestä nimensä

ja kettuterrieri saavutti ainutlaatuisen suosion ja levinneisyyden. Neljän valkeita ja kirjavia terrierejä jalostaneen kennelin, Groven, Oakleyn, Quornin ja Belvoirin, voidaan sanoa laskeneen perustan nykyaikaiselle kettuterrierin jalostukselle. Pastori John "Jack" Russell (1795–1884) oli yksi merkittävimmistä kasvattajista, jonka päämäärät olivat nimenomaan metsästysominaisuuksissa. Vaikka nykyisin tunnustetaankin kaksi hänen nimeään kantavaa erillistä rotua, Russell kasvatti kettuterriereitä, ja kun mennään sukutauluissa tarpeeksi kauas, kettuterrierien taustasta tulee vastaan Russellin koiria.

Kettuterrierin oli tarkoituksenmukaista olla valkovoittainen, jolloin koira erottuu helpommin riistaeläimistä. Sen tuli kooltaan olla niin pieni, että se pystyi seuraamaan kettua koloihin, mutta kuitenkin niin suuri, että se pystyi seuraamaan ratsastajia. Kovin pieniä tai matalajalkaisia koiria ei siis pidetty tässä suhteessa ihanteellisina.

Aluksi rodun karvanlaatuja välinen ero ei ollut niin selvä kuin nykyisin. Samassa pentueessa saattoi syntyä niin sileä- kuin karkeakarvaisiakin pentuja ja niitä voitiin käyttää jalostukseen turkinlaatua huomioimatta. Vasta 1920-luvulla rotukirja suljettiin, jonka jälkeen kumpaakin karvanlaatumuunnosta on jalostettu itsenäisinä rotuina. Aluksi sileäkarvaiset olivat suositumpia. Jo ensimmäisessä Englannissa vuonna 1859 pidetyssä koiranäyttelyssä tiedetään esitetyn joitakin kettuterriereitä. Virallisesti rotuna kettuterrieri tunnustettiin kymmenen vuotta myöhemmin vuonna 1869. Vuonna 1876 perustettiin The Fox Terrier Club ja samana vuonna hyväksyttiin ensimmäinen rotumääritelmä. Vuonna 1886 Charles Cruftin järjestämässä näyttelyssä Westminsterin Aquariumissa esitettiin 125 sileäkarvaista ja 50 karkeakarvaista.

Kun näyttelytoiminta pääsi toden teolla vauhtiin 1900-luvulle tultaessa, brittiläiseen tapaan metsästys- ja näyttelykoirakanta alkoi hieman eriytyä. Vuosisadan vaihteen jälkeen tapahtui käänne karkeakarvaisten eduksi, niiden harrastajajoukko kasvoi valtavasti ja tuli muotiin. Kettuterrieristä tuli varsinainen muotikoira ja parhaista yksilöistä maksettiin uskomattomia summia. Jo tuolloin kettuterriereitä vietiin myös muihin maihin, usein erittäin korkeasta hinnasta. Newcastle'n herttuatar Kathleen, kuningas Yrjö V:n sisar, kasvatti of Notts-kennelissään molempia karvanlaatuja. Vuosisadan vaihteen jälkeen tapahtui käänne karkeakarvaisten eduksi, niiden harrastajajoukko kasvoi valtavasti ja rotu tuli muotiin.

Yksi pitkäaikaisimpia vanhoja kenneleitä on Watteau, jonka aloitti Calvert Butler. Hänen työtään jatkoi tytär Mary Blake ja vielä myöhemmin, tähän päivään asti tyttärentytär Antonia Thornton. Watteau-kennel sai aikaan eniten valioita 40- ja 50-luvuilla. Muita tuon ajan merkittäviä, pitkään toimineita kenneleitä olivat K Emeryn Hermon, E Lindley-Woodin Hampole, Leo Wilsonin LW, Barbara, R M Millerin perustama Boreham, jota jatkoi hänen tyttärensä Elisabeth Winstanley, Miss E Burtonin Burmar, Ken Dickinsonin Ellastone, C H Bishopin Solus, sitten myös Stapleyn Harkaway, Herbert Johnsonin Brooklands, Lowen perheen Lanneau, Arthur Clanachanin Maryholm ja sitten Linda Beakin Newmaidley-kennel, joka oli suurin ja voitokkain kasvattaja 70- ja 80-luvulle asti. Merkittäviä pitkäaikaisia kenneleitä olivat myös Henry Hollinraken Karnilo-kennel, Brenda Goughin Brengun, Malcolm Gabrielim Gaybryl, Kempsterin perheen Astona, Peter ja Frances Winfieldin Riber, Pamela Robinsonin Pittlea, Joan Langstaffin Sprotboro, Constance Wilcoxin Landscope, Jack Watsonin Fieldron, Pauline Foxin Gavingale, ja vielä nykyisinkin toimivat Cherry Daviesin Mosvalley, Sue Lawsin Sufredon ja Jenny Thorntonin & Roger Bebbingtonin Glendraterra.

Sukulaisrodut, joiden kanssa yhteinen kehityshistoria

Kettuterrieri on vanha ja puhdas rotu. Englannissa on kuitenkin ollut tapana, että jokaisella on oma erikoisalansa ja jokainen tekee vain sitä mihin on erikoistunut. Jo 1900-luvun alkupuolella kettuterrieri alkoi tulla muotiin ja saada suosiota seurakoirana, mitä metsästävä väki vieroksui. Silloin myös näyttelytoiminta kehittyi ja kettuterrieri oli suosittu näyttelykoira. Vanhastaan maassa on ollut käytäntö, että metsästysseurueet, huntit, ovat pitäneet omaa kirjanpitoaan koiristaan eivätkä ole rekisteröineet niitä the Kennel Clubissa. Jo tuolloin metsästäjät arvelivat, että suuri suosio ja näyttelyt pilaavat rodun. Vaikka huntien koirilla, terriereillä enempää kuin ajokoirillakaan, ei ole ollut the Kennel Clubin rekisterikirjoja, niiden polveutuminen on tiedetty tarkkaan.

Kun pastori John ”Jack” Russell kasvatti metsästysterriereitä 1800-luvulla, hänen koiransa saivat kuuluisuutta hyvinä metsästyskoina ja niitä levisi kautta maan. Nämä myös risteytyivät paikallisten koirien kanssa. Etenkin hevosten kasvattajat pitivät pieniä terrierityyppejä koiria talleilla hävittämässä rottia ja tällaisia koiria sai usein hevoskauppojen yhteydessä mukaan kaupantekijäisinä. Koirat eivät välttämättä olleet mitenkään puhdasrotuisia. Tämän tyyppisiä koiria kulkeutui myös eri maihin. Etenkin Australiassa niitä on kasvatettu rotukoina pitempään kuin Euroopassa. Lopulta ne tunnustettiin kahdeksi eri roduksi, korkeajalkaisempi parsonrussellinterrieri ja matalampi jackrussellinterrieri. Itse asiassa rotujen kotimaa Englanti oli viimeinen, joka tunnusti nämä rodut, ja vieläkin siellä - ja muuallakin - elää rekisteröimätön kanta ”working parson” tai ”working russell”, sillä osa metsästäjistä ei hyväksy kenneljärjestöjen rekisteröimiä koiria eikä näiden näyttelyitä.

Kummassakin näistä roduista esiintyy kolme eri karvanlaatutyyppiä: karkeakarvainen, välimuotoinen ”broken-coated” sekä lyhytkarvainen. Kaikkia näitä voi olla samassa pentueessa, kuten kettuterriereitäkin alkuvaiheessa. Karkeakarvaiset eivät kylläkään ole niin runsaskarvaisia kuin tämän päivän karkeakarvaiset kettuterrierit.

Koska kettuterrieri on vanha rotu, niitä on kautta aikojen kulkeutunut eri maihin ja ne ovat risteytyneet paikallisten koirien kanssa. Näin on vähitellen syntynyt useita rotuja, jotka ovat itse asiassa kettuterrierien sekoituksia. Tanskalais-ruotsalainen pihakoira, brasilianterrieri, australialainen tenterfieldinterrieri, amerikankääpiökettuterrieri, amerikankarvatonterrieri, amerikanrottaterrieri, japaninterrieri ja andalusianrottakoira ovat tällaisia. Kaikki nämä ovat lyhytkarvaisia.

2.2 Rodun historia Suomessa

Kun Kennelliiton edeltäjä Suomen Kennelklubi perustettiin v. 1889 ja se alkoi pitää rotukirjaa eli rekisteröidä koiria, maassa oli myös kettuterriereitä. Ainakin v. 1889 on jo rekisteröity tuontiurossa Jack 217 I, jonka omisti rouva A. von Knorring. Kuten rodun kotimaassakin, sileäkarvainen tyyppi oli myös Suomessa aluksi vallitseva. Tosiasia on, että sileäkarvaiset olivat vuosisadan alussa aina ensimmäiseen maailmansotaan saakka laadultaan ja lukumäärältään täysin ylivoimaisia. Esimerkiksi vuonna 1908 merkittiin rotukirjaan 84 sileäkarvaista, 48 urosta ja 36 narttua, kun taas karkeakarvaisia oli vain 24, 11 urosta ja 13 narttua. Sileäkarvainen sai kiittää menestyksestään eräitä kasvattajia, jotka vaivojaan säästämättä uhrasivat hyvin paljon työtä ja ennen kaikkea varoja rodun hyväksi. Huomattavimmat sileäkarvaisen kasvattajat tänä aikana olivat kauppias K. G. Fazer, kennelnimi of Dickursbury, vuorineuvos Henry Hackman, kennelnimi Cake Walk, ja agronomi U. Hernberg, jonka kasvatit esiintyivät Harbour- ja Hardy-kennelnimillä. Hernberg aloitti jalostustyön vuonna 1904 kantakoirillaan, jotka olivat peräisin parhaista englantilaisista kenneleistä. Hän saavutti

jalostustyössään erinomaisia tuloksia, ennen ensimmäistä maailmansotaa hänen kasvattinsa saivat huomattavia voittoja sekä Suomen että Venäjän näyttelyissä ja luolakokeissa.

Sileäkarvaisen kettuterrierin historiaan jäisi varmaan aukko, ellei mainittaisi tohtorinna Margit Töttermanin nimeä. Aloittaessaan kenneltyönsä vuonna 1917 Hernbergin kennelin Daisy Hardy:lla Tötterman otti vastuulleen edellisen vuosikymmenen traditiot. Hänen tarkan siitosvalintansa ja määrätietoisensa työnsä ansiosta 50-luvun sileäkarvaisten taso oli maassamme korkeata luokkaa, josta osittain kunnia lankeaa hänen Englannista maahantuottamalleen urokselle Solus Chief:ille. Solus Chief oli kaunis ja käyttöominaisuksiltaan erinomainen koira, joka harvinaisen suuressa määrin on periyttänyt hyviä ominaisuuksiaan jälkeläisiinsä. Käyttöominaisuuksien hyvää laatua 50-luvun kannassa voidaan pitää vuorineuvos Petter Forsströmin ansiona. Hänen ulkomailta tuottamansa urokset, englantilainen Solus Earl ja ruotsalainen Jägar Doodle Dandy esiintyvät 50-luvun parhaiden sileäkarvaisten sukutauluissa. Vuorineuvos Forsström, maamme luolakoirametsästyksen ja kettuterrierjalostuksen Grand Old Man, pysyi vuosikymmeniä uskollisena kettuterrierin vaalijana. Suurlähtetilas Warren toi mukanaan Englannista erittäin merkityksellisen uroksen Riverbank Rebuff. Samoihin aikoihin vaikutti myös uros Ridgway Doodle Donkey.

50- ja 60-luvulla rodulla oli jo useita merkittäviä kasvattajia. Nils Nielsenin Seaborne-kennel, Esko Ekmanin Ekhill's-kennel, Irja Rainion Cliffborne-kennel, Osmo Vuorion Top-Fox-kennel sekä Vilho Riihimäen Ri-Pe-kennel olivat nimekkäimmät. 50-luvulla perusti myös Heikki Suomus Woodborne-kennelin, jonka työtä ryhtyi 80-luvulla jatkamaan osittain samoilla linjoilla hänen poikansa Eero. Yksi Heikki Suomuksen kantanartuista oli Englannista legendaarisen Leo Wilsonin LW-kennelistä tullut Lovelorn Ways. Hieman myöhemmin hänen tärkein koiransa oli ehkä runsaasti käytetty ja hyvää jälkeä jättänyt uros Blitzen. Myös V Peltosen Ariman kennelissä syntyi useita hyviä koiria. Gitta Ringwall kasvatti Black Spot-kennelissään karkeakarvaisten ohella myös jonkin verran sileäkarvaisia, ja hänellä oli tärkeä Ruotsista Gunlög Gadhin GG-kennelistä tuotu uros Grand Goalkeeper sekä niin ikään Ruotsista tullut Finnös Lyx. 60-luvun alkupuolella Esko Ekman vei Black Spot Lamien astutettavaksi Ruotsiin Gadhille, joka oli tuottanut Englannista Harkaway Hyperionin, ja siitä syntyi erittäin voitokas ja merkityksellinen Ekhill's G-pentue.

60-luvulla aloitti myös Erkki Tuominen, joka kasvatti kuitenkin ilman kennelnimeä sileäkarvaisia kettuterriereitä pääasiassa päämääränään metsästyskäyttö. 70-luvun alussa kääntyi uusi luku rodun jalostuksessa, kun kahteenkymmeneen vuoteen ensimmäiset suoraan Englannista ja sen ajan parhaista kenneleistä tuodut koirat, Eeva Reskon uros Newmaidley Goliath ja Hannes Kankaanpään narttu Ellastone Topaz saapuivat maahan. Näillä oli keskenään pentue, josta Kei-Kan Clydestä tuli Paula Heikkinen-Lehkosen Wolfheart-kennelin kantanarttu. Sittemmin Ellastone Topaz siirtyi myös Wolfheart-kenneliin. Kei-Kan Clyden tyttärellä aloitti toimintansa myös Arto Peltomäen Sapelars-kennel. Nämä kasvattajat suuntasivat heti katseet kansainvälisiin ympyröihin, ja yhteistyötä tehtiin etenkin ruotsalaisen Bodin Granbergin Bodils-kennelin sekä norjalaisen Berit Foss Andersenin Bajas-kennelin kanssa. Uusia koiria tuli myös Englannista, Wolfheart-kenneliin Pittlea Culverden, joka ei kuitenkaan ollut jalostuksellisesti merkittävä, sitten Bajas Barrow Norjasta, myöhemmin tuli Riber Ramrod Englannista, uros Fidelio des Hellwoodiis ja narttu Polka du Bois de Maitres Belgiasta, sitten Boomer v d Bismarckquelle Saksasta, Elton Zlamany Szelag Puolasta ja nartut Tjuringa Nike ja Tjuringa Dundee Australiasta. 2000-luvulla Uudesta Seelannista tuotu Tamsam Ringside Gossip on ollut merkittävä jalostusuro.

80-luvulla Woodborne-kennel siirtyi Heikki Suomukselta hänen pojalleen Eero Suomukselle, joka on jatkanut aktiivista kasvatusta osittain samoilla linjoilla ja pyrkien nimenomaan hyviin

käyttöominaisuuksiin, mutta pitänyt tavoitteena myös näyttelymenestyksen. Myöhemmin kennel on tehnyt tiivistä yhteistyötä pariskuntana Tuire Okkolan, Rennam-kennel, kanssa .

Sapelars-kenneliin tuli sitten Englannista tulivat Newmaidley Pip ja Newmaidley Ticket, ja Mirolinda Mr Supadupa Australiasta, sen jälkeen narttu Mind-Games Espanjasta, sitten uros Quissex Focus Flying Finish USA:sta. Viime vuosina ei tässä kennelissä ole kuitenkaan enää ollut pentueita. Rodun menestys näyttelykehissä samoin kuin harrastajakunta kasvoivat.

80- ja 90-luvulla rotuun tuli joukko uusia kasvattajia. Pitkäjännitteisiksi on ennen kaikkea osoittautunut Olavi ja Anne Tuovisen Vielfrass-kennel, joka aloitti Woodborne Kitellä ja saksalaisella Leicka v d Bismarckquelle-nartulla, toi sitten Belgiasta Xeres du Bois des Maitresin, uroksen Sunlyn Son of a Gun USA:sta sekä Abadene Cyranon Espanjasta. Tämä kennel on tehnyt yhteistyötä myös ruotsalaisten, tsekkiläisten ja espanjalaisten kasvattajien kanssa.

Aluksi Jouni Mannerin, sittemmin sisarensa Tuire Okkolan nimiin siirtynyt Rennam-kennel aloitti Sapelars Zot-Zot-nartulla ja on sittemmin tuottanut maahan muutamia koiria, ensiksi singaporelaisen uroksen Maryland Pepe Tannyn ja sitten englantilaisen nartun Bannside Good Heavens. Kennel on myös käyttänyt ulkomaalaisia uroksia. Kasvatus näyttää kuitenkin nyt loppuneen.

90-luvun alkupuolella aloitti Molli Nymanin Texforrier-kennel saksalaisella Camille v d Bismarckquelle nartulla. Myöhemmin kenneliin tuli Englannista Sufredon Dancing Gueen, Uudesta Seelannista Accolade Ebony N Ivory sekä australialaiset nartut Optimo on a Sunrise High ja Optimo Optical Illusion. Kennel on ollut hyvin aktiivinen ja koirat voitokkaita näyttelykehissä. Kennel on myös harjoittanut paljon kansainvälistä yhteistyötä erimaalaisten kasvattajien kanssa ja astuttanut narttujaan ulkomailla.

Muita 90-luvulla kuvaan tulleita kasvattajia, ovat Leo Kukkolan Streakhead-kennel sekä Lea Zengerin kennel of Windy-Cottage, joka toi maahan etenkin käyttökoirajalostukseen merkittävästi vaikuttaneen saksalaisen uroksen Moritz v d Wolfswinkel,in. Se jätti paitsi hyviä metsästyskoiria myös ulkomuodoltaan hyviä koiria, ja kenneliin tuli muitakin koiria Unkarista ja Slovakiasta, joilla ei ole ollut ihan samaa merkitystä rodulle. 90-luvulla aloittivat myös Jari Timosen kennel Voltage sekä Risto Kankaan Kettunurin-kennel, sekä vuosikymmenen loppupuolella myös Jonas Englund, Foxfighter's-kennel. Nämä ovat keskittyneet lähinnä metsästyskoirien kasvatukseen. Leena-Kaisa Vainion Foxfield-kennel aloitti Texforrier Small Talkilla ja oli varsin menestyksekkäs, mutta toiminta näyttää sittemmin hiipuneen.

2000-luvulla ilmestyi jälleen uusia kasvattajia kuvaan. Johanna Sjöbergin Foxrod-kennel aloitti kahdella Wolfheart-nartulla, mutta on myös tuottanut mm. Glowing Nevadan Ruotsista ja Avatar Navi Neytirin Venäjältä. Satu Mulari-Karvonen, kennel Shoutinghill, aloitti Uksnafox Rixosalla, mutta tuotti sitten Ruotsista menestyksekkään uroksen Givens Hot-Forse ja nartun Givens Treasury of Shoutinghill ja on jatkanut kasvatusta tehden yhteistyötä etenkin Texforrier-kennelin kanssa. Kirsi-Marja Kauvo, kennel Onwards, aloitti of Windy-Cottage Lovestrory-nartulla, mutta tuotti sitten Ruotsista varsin menestyksekkään uroksen Givens King's Peak. Kennelin toiminta näyttää kuitenkin loppuneen, sillä viime vuosina ei pentuja ole enää ollut. Krister ja Linda Kannisen kennel Vorondo, joka aloitti 2000-luvulla, on saanut aikaan hyviä koiria ja tuonut maahan joitakin merkittäviä uroksia, Quissex Gallop Onin USA:sta ja Bodils Daimonin Ruotsista.

Anita ja Sami Asuintuvan Tapahan kennel aloitti myös 2000-luvulla kasvattaen ennenkaikkea metsästyskoiria. Kennelissä on vaikuttanut mm. ruotsintuontiurossa Ticko ja Ukrainasta tuotu Grem. Velekaperän kennel, om. Mika Kannosto, on kasvattanut melko harvaksen ensisijaisesti metsästyskoiria, toiminta näyttää jatkuvan. Tuukka Saarelan kennel Otus aloitti Voltage Guardnartulla ja on pyrkinyt metsästyskoirien kasvattamiseen. Zanniskan kennel, Sanni Luhtala, aloitti sileäkarvaisten kasvatuksen 2000-luvulla pyrkimyksensä yhdistää näyttely- ja käyttöominaisuudet, kantanarttunaan Lines.

Edellä mainituissa kenneleissä on ollut vähintään 10 pentuetta, mitä voi pitää jonkinlaisena pitkäjännitteisyyden rajana. Monet kennelnimelläkin toimineet kasvattajat ovat kuitenkin saaneet vain yhden tai muutaman pentueen. 2010-luvulla on rotuun jälleen tullut uusia kasvattajia, joilla ei ole vielä ehtinyt olla useita pentueita. Aika näyttää, ketkä jäävät merkittäviksi vaikuttajiksi.

3. Järjestöorganisaatio ja sen historia

Suomen Kettuterrierit ry perustettiin 11.1.1975. Perustuskirjan allekirjoittivat Marja Ulmanen ja Birger Stellberg. Ensimmäisen johtokunnan puheenjohtajana toimi Raimo Lietsala, varapuheenjohtajana Kari Johansson sekä sihteerinä ja rahastonhoitajana Jyrki Korpi. Muina jäseninä olivat Birger Stellberg, Erkki Tuominen, Paavo Peltola, Armas Vainionpää, Ritva-Liisa Torni ja Marja Ulmanen. Vuoden alussa jäsenmäärä oli 57, liikevaihto oli 500 mk. Samana vuonna ilmestyi myös ensimmäinen Kettuterrieri-lehti.

Vuonna 1976 yhdistykseen liittyi ensimmäinen jäsenyhdistys, Oulun Seudun Terrieriyhdistys. Samana vuonna oli ensimmäinen luolakoirien koulutusleiri Haukkulaaksossa, josta tuli jokavuotinen perinne. Vuosittainen kesäleiri onkin edelleen yhdistyksen tärkein neuvonta- ja koulutustilaisuus sekä yksi tärkeimmistä talous- ja toimintakohteista. Leireillä on ollut myös ulkomaisia osanottajia.

Vuonna 1977 Suomen Kettuterrieriyhdistys liittyi Suomen Terrieriklubiin sekä Uudenmaan Kennelpiiriin ja samalla myös Suomen Kennelliiton jäseneksi. Kunniajäseneksi kutsuttiin Gitta Ringwall, Heikki Suomus ja Hilpi Kytö, jotka olivat erityisen ansioituneita kettuterrierien kasvatuksessa.

Vuonna 1978 yhdistys sai oman viirin ja tunnuksen. Useita toimikuntia, mm. jalostus-, huvi- ja koetoimikunnat perustettiin. Vuoden kettuterrieri -kilpailu perustettiin ja lehti sai uuden painoasun. Jäseniä oli 123 ja leirille osallistui yli sata osallistujaa. Yhdistyksen säännöt uusittiin ja siitä tuli rotua harrastava yhdistys, jonka kotipaikka on Kouvola.

1980-luvun alussa yhdistys eli nousun kautta, jäsenmäärä oli yli 400 ja toimintaa hajautettiin ympäri Suomea. Kettuterrieri-lehti sai oman toimituskunnan. Lehti ilmestyi neljä kertaa vuodessa ja alettiin julkaista myös jalostusnumeroa. Vuoden Kasvattaja-kilpailu perustettiin. Raivotaudin takia rajat sulkeutuivat vuosikymmenen loppupuolella joksikin ajaksi, mikä vaikeutti yhteispohjoismaista toimintaa ja kilpailijavaihtoa. Ensimmäiset käyttöjalostuspalkinnot jaettiin vuonna 1985. 1980-luvun puolivälissä toimintasuunnitelmassa julkaistiin pyrkimys päästä rotujärjestöksi. V. 1987 yhdistys otti vastuun luolakoirien taipumuskokeiden ylituomarien koulutuksesta. Yhdistys kuului tuolloin jäsenenä Suomen Terrieriklubiin, joka rotujärjestönä edusti yhdistystä Suomen Kennelliiton organisaatiossa. Suomen Kennelliiton valtuusto hyväksyi yhdistyksen rotujärjestöanomuksen ja Suomen Kettuterrierit ry sai rotujärjestöoikeudet vuoden 1989 alusta lähtien.

1990-luvulla jäseniä oli viitisensataa. Yhdistys piti 20-vuotisjuhlat vuonna -95 Toiminta oli jo melko vakiintunutta. Lehti ilmestyi neljästi vuodessa. Joka kesä oli leiri, jonka yhteydessä pidettiin luolakoirien taipumuskokeita sekä erikoisnäyttely. Ainoastaan vuonna 1990 näyttelyoli peruutettu, mutta sen jälkeen osallistujamäärä alkoi nousta. Myös nuorisoleirejä pidettiin useana vuonna. MEJÄ-kokeet sisällytettiin toimintaan ja vesiriistakoetoimintaa aloitettiin. Yhdistyksen kehittämä ja eteenpäin viemä luolakoirien metsästyskoe (LUME) hyväksyttiin viralliseksi koemuodoksi. Ensimmäinen tämän koemuodon käyttövalio oli sileäkarvainen narttu Ronja, om. Jonas Englund. Muutamat kettuterrieriharrastajat aloittivat tottelevaisuus- ja agilitykoulutuksen, ja etenkin agilitykilpailijat alkoivat julkaista juttuja ja kuvia lajista. Yhdistyksellä oli säännöllisesti oma osastonsa Messukeskuksen Voittaja-näyttelyissä ja myös Riihimäen Erämessuilla.

2000-luvulla toiminta jatkui samanlaisena ja vilkastui. Leirejä ja myös nuorisoleirejä pidettiin vuosittain. Yhdistys alkoi aktivoida jäsenistöä teettämään koirilleen myös polvitarkastuksia ja julkaista näiden tuloksia lehdessä. Vesiriistakoe hyväksyttiin Kennelliitossa viralliseksi koemuodoksi v. 2000. Lehti muutettiin suurikokoisemmaksi v. 2001 ja sen sisältö monipuolistui. Yhdistys alkoi julkaista myös vuosikirjoja rekisteröinteineen ja näyttelyarvosteluineen. Jäsenmäärä pysyi jokseenkin samana, lisääntyi hieman. Yhdistyksen vuoden voitokkain-kilpailuja lisättiin eri lajeissa menestyneille, kuten agiliy ja TOKO ja samalla jaettiin näyttelykoirakilpailu karvanlaaduttain. Varsinkin pääkaupunkiseudulla jäsenet alkoivat spontaanisti järjestää yhteisiä ulkoilutusretkiä, ”foxikävelyitä”. Yhdistys alkoi järjestää yleisiä terveystarkastuksia. Internetissä aloitettiin keskusteluryhmä. Kasvattajapäiviä alettiin järjestää ja myös epävirallisia club show’oja.

2010-luvulla toiminta jatkui suuresti entisen kaltaisena, mutta uusiakin muotoja tuli. Yhdistyksen lehden ulkoasua muutettiin jälleen entistä isommaksi ja värikkäämmäksi. Kuvia alkoi olla entistä enemmän ja laadultaan parempia. Vuosikirjojen julkaisemisesta luovuttiin, koska kaikki tulokset, rekisteröinnit ja sukutaulut ovat joka tapauksessa Kennelliiton KoiraNetissä kaikkien saatavilla. Eri koelajeissa (MEJÄ, VERI) ryhdyttiin järjestämään otteluita toisten samoja lajeja harrastavien rotujärjestöjen kanssa. Rally-TOKO alkoi yleistyä ja jotkut kettuterrierinomistajat ryhtyivät harrastamaan sitä. Myös jonkun verran käyntejä MH-luonnekuvauksessa ja luonnetestissä on kirjattu. Epäviralliset karhu- ja susitestit täytettyjen eläinten avulla ovat saaneet jonkin verran suosiota kettuterrieriväen keskuudessa ja tällainen testi on järjestetty myös leirin yhteydessä. Muutamia urosten metsästyspäiviä järjestettiin mahdollisten siitosurosten testaamiseksi ja myös ”akkojen jahteja” naisten aktivoimiseksi harrastamaan metsästystä koiriensa kanssa. Yhdistys on järjestänyt leirin yhteydessä myös joukkotarkastuksia polville ja silmille. Kettuterrierien, etenkin karkeakarvaisten, rekisteröintimäärät ovat jatkaneet vähenemistään, mutta jäsenmäärä lisääntyi ollen parhaimmillaan yli seitsemänsadan. Oman leirin yhteydessä pidetyn erikoisnäyttelyn suosio on kasvanut ja siinä on parhaimmillaan ollut toistasataa koiraa. Vuoden kasvattajakilpailu jaettiin kummallekin karvanlaadulle erikseen. Internet-maailman muuttuessa yhdistys lopetti foorumin mutta avasi sensijaan facebook-ryhmän, joka on ollut vilkas keskusteluväylä ja toiminut nopeana tiedotusten levittäjänä kotisivujen täydennyksenä.

Vuoden 2019 lopussa yhdistyksellä oli jäseniä 610. Näistä varsinaisia jäseniä oli 474, ainaisjäseniä 41 joista kunniajäseniä 2, perhejäseniä 25, nuorisojäseniä 6 ja pentuejäseniä 10. Jäsenmäärän väheneminen selittyy rekisteröintimäärien, etenkin karkeakarvaisten vähenemisellä.

Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät

Jalostuksesta, mm. jalostusneuvonnasta ja pentuvälityksestä, vastaa ensisijaisesti yhdistyksen hallituksen nimittämä jalostustoimikunta. Jalostustoimikuntaan kuuluu puheenjohtajan lisäksi noin 4 jäsentä. Jalostuksen tavoiteohjelman määräysten mukaisista toimenpiteistä päättää yhdistyksen hallitus.

4 Rodun nykytilanne

Populaation rakennetta kuvaavat alla olevassa taulukossa sukusiitosprosentti ja tehollinen populaatiokoko. Tehollinen populaatiokoko arvioitiin kaavalla $N_e = 4N_m * N_f / (N_m + N_f)$. Tällä Suomen Kennelliiton jalostustietokannan kaavalla laskettu luku antaa hyvin suuren yliarvion todelliseen nähden. Kaavassa N_m ja N_f ovat vanhempina käytettävien urosten ja narttujen lukumäärät. Tehollisen populaatiokoon tulisi ihanteellisesti olla 100–200 yksilön välillä ja alle 50 yksilön populaatiokoko merkitsee uhanalaista populaatiota. Sileäkarvaisten kettuterrierien tehollinen populaatiokoko on pysynyt jokseenkin ennallaan mutta sukusiitosprosentti on hieman noussut tarkasteltuna ajanjaksona.

Populaatiorakenteen mahdollisen laajana säilymisen kannalta on tärkeää käyttää jalostukseen mahdollisimman monia eri sukuisia koiria. Koirien siitoskäytön pitäisi olla tasaista, eli yksittäisten urosten jälkeläismäärien pitäisi pysyä kohtuullisina.

4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja

Vuositilasto - rekisteröinnit

	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Pennut (kotimaiset)	115	132	151	120	121	96	148	131	135	190
Tuonnit		4	4		6	8	3	9	4	12
Rekisteröinnit yht.	115	136	155	120	127	104	151	140	139	202
Pentueet	29	34	37	30	31	25	35	34	34	50
Pentuekoko	4	3,9	4,1	4	3,9	3,8	4,2	3,9	4	3,8
Kasvattajat	22	24	27	25	24	19	28	27	25	31
jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	26	27	31	26	29	23	27	28	30	41
- kotimaiset	19	17	26	13	19	15	15	15	22	24
- tuonnit	5	8	3	12	9	7	12	10	8	12
- ulkomaiset	2	2	2	1	1	1	0	3	0	5
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	5 v 10 kk	5 v 3 kk	5 v 5 kk	5 v 7 kk	5 v 3 kk	4 v 10 kk	3 v 9 kk	4 v 2 kk	3 v 7 kk	3 v 7 kk
jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	29	32	36	29	31	25	34	34	32	50
- kotimaiset	26	30	31	26	28	20	27	29	28	40
- tuonnit	3	2	5	3	3	5	7	5	4	10
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4 v 4 kk	4 v 1 kk	4 v 4 kk	4 v 2 kk	3 v 11 kk	4 v 3 kk	4 v 6 kk	3 v 11 kk	5 v 1 kk	3 v 11 kk
Isoisät	46	46	50	50	46	38	50	50	46	65
Isoäidit	47	52	59	51	53	44	53	55	56	76
Sukusiitosprosentti	2,61 %	1,64 %	2,63 %	1,45 %	1,94 %	1,04 %	1,35 %	1,77 %	1,77 %	1,80 %

Vuositilasto - jalostuspohja

	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Per vuosi										
- pentueet	29	34	37	30	31	25	35	34	34	50
- jalostukseen käytetyt eri urokset	26	27	31	26	29	23	27	28	30	41
- jalostukseen käytetyt eri nartut	29	32	36	29	31	25	34	34	32	50
- isät/emät	0,9	0,84	0,86	0,9	0,94	0,92	0,79	0,82	0,94	0,82
- tehollinen populaatio	37 (64%)	40 (59%)	46 (62%)	37 (62%)	40 (65%)	32 (64%)	42 (60%)	42 (62%)	42 (62%)	62 (62%)
- uroksista käytetty jalostukseen	0 %	1 %	10 %	7 %	15 %	15 %	19 %	18 %	12 %	16 %
- nartuista käytetty jalostukseen	0 %	3 %	2 %	20 %	29 %	29 %	16 %	32 %	27 %	29 %
Per sukupolvi (4 vuotta)										
- pentueet	130	132	123	121	125	128	153	161	174	187
- jalostukseen käytetyt eri urokset	81	84	81	72	77	73	88	93	95	94
- jalostukseen käytetyt eri nartut	101	101	95	96	103	107	123	128	132	144
- isät/emät	0,8	0,83	0,85	0,75	0,75	0,68	0,72	0,73	0,72	0,65
- tehollinen populaatio	124 (48%)	126 (48%)	120 (49%)	115 (48%)	123 (49%)	123 (48%)	145 (47%)	152 (47%)	156 (45%)	163 (44%)
- uroksista käytetty jalostukseen	5 %	9 %	12 %	15 %	17 %	16 %	16 %	15 %	15 %	17 %
- nartuista käytetty jalostukseen	7 %	13 %	19 %	23 %	26 %	26 %	26 %	28 %	26 %	27 %

4.1.1 Rekisteröintimäärät Suomessa

Rodun vuosittaiset rekisteröintimäärät ovat pysytelleet hieman yli sadan koiran lähes koko 1980- ja 1990-luvun. Muutamina vuosina on syntynyt noin 80 koiraa, mutta 2000-luvulle tultaessa rekisteröityjen määrä on noussut lähelle kahtasataa ja joinakin vuosina sen ylikin. Tuontikoiria on ollut viime vuosina tullut jonkin verran ja rodun piiriin on tullut useita uusia kasvattajia. Kettuterrieri on havaittu soveltuvaksi uusiin harrastuslajeihin, kuten agilityyn. Myös metsästyskäytössä perinteisen luolakoiratyöskentelyn rinnalle on tullut uusia käyttömuotoja ja koemuotoja, kuten verijälki ja vesiriista. Rotu on ollut positiivisesti esillä mm. mainoksissa ja tämä on varmasti vaikuttanut suosion nousuun.

Rotuna sileäkarvainen kettuterrieri on maailmanlaajuisesti levinnyt ja Suomeen on tuotu koiria useista eri maista eri puolilta maailmaa. Rotu ei enää kuulu missään päin maailmaa yleisimpiin rotuihin.

Populaatorakenteen mahdollisen laajana säilymisen kannalta on tärkeää käyttää jalostukseen mahdollisimman monia eri sukuisia koiria. Koirien siitoskäytön pitäisi olla tasaista, eli yksittäisten urosten jälkeläismäärien pitäisi pysyä kohtuullisina.

Kennelit, jotka ovat rekisteröineet pentuja vuosien 2010-2019 välisenä aikana ja joilla on ollut toimintansa aikana vähintään 10 pentuetta, ovat:

	pentueita	ens.	viimeisin
Foxfield, om. Leena-Kaisa Vainio,	14	1997	2011
Foxfighter's, om. Jonas Englund,	14	1998	2019
Foxrod, om. Johanna Sjöberg,	16	2008	2018
of Windy-Cottage, om. Lea Zenger,	28	1993	2017
Onwards, om. Kirsi-Marja Kauvo,	11	2003	2011
Otus, om. Tuukka Saarela,	12	2002	2018
Rennam, om. Tuire Okkola (aik. Jouni Manner),	24	1990	2013
Sapelars, om. Arto Peltomäki,	48	1975	2016
Shoutinghill, om. Satu Mulari-Karvonen,	18	2005	2019
Tapahan, om. Anita & Sami Asuintupa	12	2009	2019
Texforrier, om. Molli Nyman	35	1992	2019
Velekaperän, om. Mika Kannosto	10	1999	2016
Vielfrass, om. Olavi & Anne Tuovinen,	50	1995	2019
Wolfheart, om. Paula Heikkinen-Lehkonen,	219	1972	2019
Voltage, om. Jaana-Kaisa & Jari Timonen,	25	1995	2014
Woodborne, om. Eero Suomus (aik. Heikki Suomus)	92	1969	2019
Vorondo, om. Linda & Kristian Kanninen	12	2006	2017
Zanniskan, om. Sanni Luhtala.	12	2006	2018

4.1.2 Rekisteröinnit 2010-2019

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
202	139	140	151	104	127	120	165	136	118
tuonnit.									
12	4	9	3	8	6	0	4	4	0
pentueet:									
50	34	34	35	25	31	30	37	34	29
jalostukseen käytetyt eri urokset:									
41	30	28	27	23	29	26	31	27	25
jalostukseen käytetyt eri nartut:									
50	32	34	34	25	31	29	36	33	27
eri kasvattajat:									
31	25	27	28	19	24	25	27	23	29

keskimääräinen pentuekoko on ollut noin 4 pentua.

Kymmenen viime vuoden aikana 62 eri kennelnimellistä kasvattajaa on rekisteröinyt pentuja. Suurin osa on satunnaisia tai hyvin pienimuotoisesti toimivia. 18 kennelillä on ollut toimintansa aikana 10 tai useampia pentueita, ja vain harvoilla on säännöllisesti useampia pentueita vuosittain. Näistäkin osa lienee jo lopettanut toimintansa, sillä viime vuosina ei pentueita ole enää syntynyt. Toisaalta uusia, innokkaita kasvattajia on ilmestynyt rodun piiriin, mutta aika näyttää, kestäkö motivaatio pitemmälle. Jonkin verran pentueita rekisteröidään myös ilman kennelnimeä.

4.1.3 Käytetyimmät jalostusurokset

Populaatorakenteen mahdollisen laajana säilymisen kannalta on tärkeää käyttää jalostukseen mahdollisimman monia eri sukuisia koiria. Koirien siitoskäytön pitäisi olla tasaista, eli yksittäisten urosten jälkeläismäärien pitäisi pysyä kohtuullisina. Valitettavaa on kuitenkin, että moni korkeastikin palkittu uros jää kokonaan käyttämättä.

Vuosien 2010-2019 on käytetty 163 eri urosta, joista 47:lla on ollut ajanjakson loppuun mennessä vähintään 10 jälkeläistä. Suurimmat jälkeläismäärät omaavat urokset ovat jo iäkkäitä tai kuolleita, joten niiden jälkeläismäärät eivät enää kasva. Suurin osa eniten käytetyistä uroksista on ollut tuontikoiria.

	v. 2010-2019		kaikkiaan			
	synt.	pentueet	pentuja	pentueet	pennut 2.polvi	
1. Boss v Bottwartal	2009	9	40	9	40	35
2. Abadene Cyrano	2011	8	36	8	36	47
3. Quissex Gallop On	2005	7	33	14	63	60
4. Grem	2012	8	32	8	32	21
5. Agria Cinzano	2010	7	29	7	29	17

6. Texforrier Get Off My Cloud	2010	5	26	6	30	26
7. Ticko	2010	8	26	8	26	67
8. Gai	2016	6	26	6	26	15
9. Timmervikens Faxe	2009	6	25	6	25	28
10. Wolfheart Dick van Dyke	2010	6	24	6	24	16
11. Foxpowers Bosse	2008	5	22	7	32	45
12. Bodils Daimon	2007	5	21	5	21	25
13. Vielfrass Rob Roy	2006	5	20	6	26	28
14. A-Garry	2010	6	20	6	20	11
15. Quissex Focus Flying Finish	2005	4	19	4	19	22
16. Accolade Flying Finn	2009	4	18	4	18	7
17. Basse	2010	3	17	4	21	4
18. Wolfheart Gil Grissom	2007	4	17	5	19	9
19. Woodborne Onion	2012	4	17	4	17	0
20. Jennico Runaway Train	2014	5	17	5	17	12
21. Texforrier From the Heart	2006	3	15	8	27	26
22. Louis Lemart	2005	4	15	6	26	21
23. Wolfheart Act of War	2010	4	15	4	15	10
24. Nikon Foks Peper	2014	4	15	4	15	4
25. Tamsam Ringside Gossip	2004	3	14	16	75	180
26. Foxrod Amo la Vida	2013	3	14	3	14	0
27. Tilipitapin Älämölo	2005	3	13	3	13	0
28. Harmi	2013	4	13	4	13	0
29. Wolfheart Audacious	2007	2	12	4	20	2
30. Bråtners Clinton	2009	3	12	3	12	0
31. Rennam Underground Ghost	2010	2	12	2	12	10
32. Foxfighters Tarzan	2009	2	12	2	12	7
33. Vorondo Hescin	2012	3	12	3	12	5
34. Metakan Mikä Lie	2013	2	12	2	12	11
35. Glowing Nevada	2008	2	11	3	15	18
36. Univer od Rytire Malovce	2017	3	11	3	11	0
37. Grabling Hijo de la Noche	2008	2	11	2	11	20
38. Wildwilly's Goldfinger	2011	2	11	2	11	11
39. Wolfheart Indicator	2005	3	11	3	11	13
40. Alsoleperdi Egon	2001	3	10	4	11	17
41. Wolfheart Skyjacker	2009	3	10	3	10	14
42. Gabriel	2009	2	10	2	10	3
43. Shoutinghill Grand Slam	2009	2	10	2	10	15
44. Shoutinghill It's a Secret	2008	3	10	3	10	0
45. Jalo	2009	2	10	2	10	0
46. Jennico I Luv Myself	2014	2	10	2	10	0
47. Texforrier On Cloud Nine	2012	2	10	2	10	0

4.1.4 Käytetyimmät jalostusnartut

Samana ajanjaksona 223 eri nartulla on ollut pentueita. Vähintään 10 jälkeläistä on ollut näillä:

	synt.	pentueet	pentuja yht.	2.polvessa
1. Wolfheart Night-Light	2008	4	19	43
2. Emily Joze z Karpatskych Strani	2011	3	19	11
3. Wolfheart Yosemite	2015	4	19	0
4. Tapahan Lumivyäry	2012	3	19	9
5. Wildwilly's Eye of the Tiger	2009	3	19	11
6. Fantasia Tuskulum	2010	3	16	11
7. Wolfheart Skylark	2010	3	16	40
8. Wolfheart Kiss Me Kate	2012	5	16	20
9. Vielfrass Valentine	2008	3	15	17
10. Otus Gimma	2008	3	14	13
11. Woodborne Golden Horn	2008	4	14	13
12. Olga	2007	3	14	37
13. Hanyfa	2009	3	14	16
14. Sapelars Hortense McDuck	2009	3	14	27
15. Optimo On a Sunrise High	2005	3	13	37
16. Wolfheart Quilpie	2013	4	13	0
17. Tapahan Liljankukka	2012	3	13	0
18. Mirolinda Who Cares	2010	3	12	8
19. Badgerhills Duchess of the Earth	2005	3	11	5
20. Wolfheart Modesty Blaise	2012	2	11	5
21. Joze's With Shoutinghill	2013	2	11	7
22. Wolfheart Nuts And Bolts	2003	2	10	19
23. Otus Iita	2012	2	10	4
24. of Windy-Cottage Olivia	2005	2	10	11
25. Woodborne Interflora	2009	3	10	8
26. Vielfrass Cecilia	2013	2	10	8
27. Vorondo Luthien	2014	2	10	0
28. Briland's Never Say Never	2015	2	10	0

Näiden lisäksi 99 nartulla on ollut vähintään 5 jälkeläistä. Yhdelläkään nartulla ei tänä ajanjaksona ole ollut viittä useampaa pentuetta.

4.1.5. Jalostusyksilöiden sukulaissuhteet

Sileäkarvaisissa kettuterriereissä näyttää olevan jalostuskäytössä enemmän täysin erisukuisia koiria kuin karkeakarvaisissa, myös kasvattajien määrä on suurempi. Tuonteja eri maista on tullut aika paljon, ja nämä koirat ovat olleet huomattavassa roolissa jalostuskäytössä. Useimmilla merkittävillä kasvattajilla näyttää olevan selkeästi oma linjansa, mikä on hyvä, sillä siten taataan erilaisten verilinjojen olemassaolo. On selvää, että iäkkäillä tai jo kuolleilla uroksilla on enemmän toisen tai useamman polven jälkeläisiä kuin nuorilla. Samoin nähdään, kuinka paljon merkitystä on sillä, kenen koirasta on kysymys. Kasvattajat käyttävät pääasiassa omia ja yhteistyökumppaneidensa uroksia. Myös jonkun verran on tapahtunut astutuksia ulkomaalaisilla uroksilla. Kasvattajat jatkavat sukua,

jos se vastaa pyrkimyksiä eikä mainittavia ongelmia tule vastaan. Pitkäjännitteisiä, johdonmukaisesti omaa linjaansa noudattavia kasvattajia on tosin vain muutamia. Valitettavasti joidenkin harvinaisempaa linjaa edustavien koirien suku ei ole jatkunut pitemmälle, jos jälkeläiset ovat päätyneet kotikoiriksi tai pelkiksi metsästyskoiriksi.

Eniten toisen (tai useamman) polven jälkeläisiä on Tamsam Ringside Gossip'illa, joka oli itse tuotu Uudesta Seelannista ja edusti täysin uutta verilinjaa koko Euroopassa. Sen jälkeläisiä ovat Wolfheart Gil Grissom, Wolfheart Audacious ja Wolfheart Yosemite, ja se on Wolfheart Skyjackerin, Wolfheart Skylarkin, Wolfheart Dick van Dyken sekä Jalon isoisä ja esiintyy myöhemmissä polvissa muissakin sukutauluissa.

Amerikkalaiset tuonnit Quissex Gallop On ja Quissex Focus Flying Finish eivät ole kovin läheistä sukua keskenään, vaikka ovat samasta kennelistä. Kolmen polven sukutaulussa niillä on vain yksi yhteinen esi-isä. Myös ne edustavat uusia linjoja Suomessa. Ensinmainittu on Sapelars Hortense McDuckin isä ja siis Metakan Mikä Lien isoisä. Sen jälkeläisiä ovat myös Vorondo Hescin ja Hanyfa.

Abadene Cyrano On tuotu Espanjasta, mutta sillä on amerikkalainen isoisä Sunrise Blaze of Glamorgans, jolla on muitakin jälkeläisiä Suomessa, ja toinen isoisä on suomalainen Vielfrass El Cid. Cyranon jälkeläisiä ovat Foxrod Amo la Vida, Vielfrass Cecilia ja Wolfheart Modesty Blaise.

Unkarista tuotu Agria Cinzano sekä Australiasta tuotu Optimo On a Sunrise High ovat puolisisarukset, australialaisen Optimo on a Jetstreamin jälkeläisiä. Sen isä taas puolestaan on Sunrise Memories of Mansevale, jolla on kaksi pentuetta Suomessa, toinen Vielfrass- ja toinen Texforrier-kennelissä. Näillä on myös ollut jälkeläisiä. Se esiintyy myös muissakin sukutauluissa. Sen isä Rapidan Oh By George on taas amerikkalaisten Quissex-koirien sekä joissakin muissakin sukutauluissa esiintyvän Sunrise Rascal Fairin takana.

Texforrier Get off My Cloud'in amerikkalaisella isällä Lil'itch Game On'illa on kaksi kokonaista pentuetta Suomessa Texforrier-kennelissä. Se esiintyy muutamien muidenkin koirien sukutauluissa kuten ruotsalaissyntyisten veljesten Jennico Runaway Train ja Jennico I Luv Myself. Game On'in täysveljellä Lil'itch Send In the Clown'illa on myös Suomessa pentue. Texforrier Get Off My Cloudin Australiasta tuotu emä Optimo On a Sunrise High on Sunrise Memories of Mansevalen tytär. Texforrier Get Off My Cloud'in poika on Texforrier On Cloud Nine, jonka sukutaulussa emän puolelta ovat Brando von Katzbachtal ja Sunrise Blaze of Glamorgans, jotka esiintyvät muutamien muidenkin suomalaiskoerien sukutauluissa. Sunrise Blaze of Glamorgansin täysveli Sunrise Rascal Fair on Texforrier From The Heart'in isä.

Boss v Bottwartal on Saksasta tuotu ja edustaa aivan eri verilinjoja. Sen jälkeläisiä ovat Metakan Mikä Lie ja Otus Iita.

Ukrainasta tuodut Grem ja Gai sekä Venäjältä tuotu A-Garry ovat olleet käyttöominaisuuksiin pyrkivien kasvattajien suosiossa. Näiden suku on täällä ennestään tuntematonta eivätkä koirat ole keskenään sukua. Toisen polven jälkeläisiä näillä on toistaiseksi vielä vähän.

Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa metsästyskoiria ensisijaisesti kasvattavilla on yhteiset päämäärät, ja he käyttävät myös paljon samoja sukuja, joten näiden koirien sukutauluissa on paitsi ruotsalaisia, myös suomalaisia ja norjalaisia koiria. Ruotsalaisella Brätners Clintonilla on jälkeläisiä Suomessa, ja sen sekä Foxpowers Bossen äidit ovat sisaruksia. Myös Timmervikensa Faxe on läheistä sukua,

koirien isoisät Badgerhills X-Po ja Badgerhills X-Ter ovat täysveljet. Wildwilly's Goldfinger on Timmervikens Faxen poika. Basse on Foxpowers Bossen poika kuten myös Foxfighters Tarzan. Myös Ticko on Ruotsista, mutta ei aivan läheistä sukua edellisille. Sen jälkeläisiä ovat Tapahan Liljankukka ja Tapahan Lumivyäry, joiden emä on Olga. Sen isoisä Voltage George on Voltage El Ninon täysveli ja siis Moritz v Wolfsvinkel on sen isä. Samoja linjoja edustaa pääasiassa myös Badgerhills Duchess of the Earth, mutta sen isoäiti on suomalainen Rennam What-a-Hell. Myös Otus Gimman isoisä on Badgerhills X-Po.

Wolfheart Indicator on Streakheard Indy Bentonin poika. Streakhead Indy Bentonilla kuten myös sen isällä Voltage El Ninolla ja isoisällä Moritz v Wolfswinkelillä on ollut varsin suuri merkitys suomalaiselle kannalle, mutta jälkeläiset ovat syntyneet ennen tässä tarkasteltua ajanjaksoa. ja näkyvät sukutauluissa kauempana Nämä urokset esiintyvät varsin monissa sukutauluissa, nyt jo kauempana. Indy Benton on myös Bodils Daimonin isoisä, toinen on Vielfrass El Cid. Indicatorin pojan Harmin isoisä Badgerhills Pucko on myös monien ruotsalaistaustaisten käyttökoirien sukutauluissa kauempana. Badgerhills Pucko on Woodborne Golden Horn'in ja Woodborne Interfloran. isoisä. Moritz v Wolfswinkel on mm. of Windy-Cottage Olivian ja Onslow'n isoisä.

Unkarista tuotu Alsoleperdi Egon on aivan erisukuinen kuin muut suomalaiset koirat, mutta sillä ei ole paljonkaan toisen polven jälkeläisiä.

Gabriel on englantilaisen Boreham Beau Brummelin poika, kuten myös Jalo. Valitettavasti tämä vanha hieno englantilainen linja on päässyt lähes sammumaan.

Ruotsista tuodun Glowing Nevadan isä on amerikkalainen Firecreek Free Runner, joka on myös Wolfheart Act of War'in isoisä.

Grabling Hijo de la Nochen isä on espanjalainen Del Zarzoso Gardel, joka oli erisukuinen kuin muut Suomessa olevat koirat. Hijo de la Nochen emänsä on Vielfrass El Cid, jonka jälkeläisiä ovat myös Vielfrass Rob Roy sekä Vielfrass Ivan Groznyj. Joze's With Shoutinghill on Grabling Hijo de la Nochen pojan Shoutinghill Grand Slammin tytär.

Slovakiasta tuotu Louis Lemart on jokseenkin erisukuinen kuin muut suomalaiset koirat, mutta sen sukutaulussa on kuitenkin kauempana Sapelars Lancelot.

Rennam Underground Ghostin amerikkalaisella isällä Toofox the Phantom'illa on ollut toinenkin pentue Suomessa Optimo On a Sunrise High'in kanssa. Underground Ghostin jälkeläisistä ainoastaan Briland's Never Say Never'illä on ollut pentuja.

Tsekistä tuotu Univer d Rytire Malovcen suku pohjautuu paljolti belgialaisiin Belfox-koiriin, mutta sen sukutaulussa kauempana on myös Quissex Gallop On. Univerin isoisä Belfox Igor on myös Nikon Fox Peperin isoisä. Nämä molemmat urokset ovat vielä suhteellisen nuoria, joten niillä ei vielä ole toisen polven jälkeläisiä.

Tilipitapin Älämölön isä on ruotsalaistuonti Givens Hot Forse, jonka uusiseelantilainen isoisä Accolade Wun-s-Again esiintyy muissakin sukutauluissa kauempana. Älämölöllä ei ole toisen polven jälkeläisiä.

Australiasta tuotu narttu Mirolinda Who Cares on erisukuinen kuin suomalainen kanta yleensä. Sillä on vasta hyvin vähän toisen polven jälkeläisiä.

Tsekistä tuotu narttu Fantasia Tuskulum ei ole suuremmin sukua muille Suomessa oleville koirille. Sen ja Metakan Mikä Lien jälkeläisillä on jonkun verran jälkeläisiä toisessa polvessa.

Wolfheart Nuts And Boltin isä Bodils Ludvig Van B on syntynyt Ruotsissa, mutta isoisä Wolfheart Blue Suede Shoes Suomessa. Molemmat esiintyvät monissa sukutauluissa, nyt jo kauempana.

Wolfheart Night-Light isä on ruotsalaissyntyinen Lamaras Fantasy Boy ja emänisä saksalaissyntyinen Comet v Gottern, jotka esiintyvät monissa sukutauluissa, nyt jo kauempana.

4.1.6 Rodun populaatiot muissa maissa

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ruotsi	153	74	110	124	91	125	114	107	132
Norja	26	33	39	11	31	17	7	41	4
Tanska	31	52	53	31	28	39	27	39	34
Englanti	137	94	122	142	148	118	82	126	112
Saksa	301	353	379	299	291	267	272	264	
Ranska	476	526	409	467	378	324	324	333	278

Suomi ja Ruotsi ovat Pohjoismaiden suurimmat kasvatusmaat ja suunnilleen samoissa lukemissa. On kuitenkin huolestuttavaa, että rotu on alkuperämaassaan Iso-Britanniassa luokiteltu uhanalaiseksi, ja jopa Suomen rekisteröintimäärät ovat joinakin vuosina ylittäneet Britannian määrät. Moni vanha kuuluisa kasvattaja on jo lopettanut toimintansa, eikä uusia ole samassa määrin tullut rodun piiriin. Viime vuosina useimmiten Britannian tärkeimmässä näyttelyssä, Cruftsissa, ulkomaalaiset koirat ovat voittaneet. Rotu on kuitenkin levinnyt maailmanlaajuisesti ja uutta jalostusmateriaalia on ollut saatavissa muista Euroopan maista sekä USA:sta, Etelä-Amerikasta, Australiasta ja Uudesta Seelannista, etenkin sellaista joka ei ole ollut sukua täällä jo oleville koirille. Rekisteröintimäärät ovat kuitenkin vähentyneet hiljalleen lähes kaikkialla.

Kaikista maista ei ole ollut saatavissa viimeisimpiä rekisteröintitilastoja.

4.2.1 Nykyinen käyttötarkoitus

Kettuterrieri on kehitetty metsästyskoiraksi, lähinnä ketun ja muiden pienpetojen luolametsästyksen. Kettuterrieriä soveltuu myös haavoittuneiden hirvieläinten jäljestämiseen, noutavaksi koiraksi linnustukseen, sekä riistaa esille ajavana koirana. Aktiivisen metsästyskäytön lisäksi kettuterrieri sopii harrastuskoiraksi monenlaisiin koemuotoihin. Eniten ”lähtöjä” kettuterriereillä on luolakoirien taipumuskokeissa (LUT), mutta niitä osallistuu myös tottelevaisuuskokeisiin (TOKO), agilityyn, metsästyskoirien jäljestyskokeisiin (MEJÄ), pelastuskoirakokeisiin, vesiriistakokeisiin (VERI) ja

luolakoirien metsästyskokeisiin (LUME). Suuri osa kettuterriereistä on takuitenkin nykyään seurakoirina.

Koekäynnit ja tulosjakauma 2011-2019 on esitetty alla olevassa taulukossa.

Vuosi	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
LUT	55	92	71	101	83	66	87	73	91
LUME	25	27	28	20	15	12	7	12	7
MEJÄ	19	14	7	2	6	16	28	25	33
VERI	5	4	8	6	6	6	2	0	0

Luolakoirien taipumuskokeessa eri koirien osuus koekäynneistä:

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
42	72	51	73	63	56	65	56	43

saavutettu kehitysaste

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
LUTA	8	20	13	11	10	8	8	9	14
LUTB	29	38	40	38	30	17	35	27	22
LUTC	11	16	8	18	22	17	27	16	20
LUTD	2	4	1	6	6	1	1	2	4
LUTE									
LUT0	3	5	3	8	3	9	7	5	5
LUT-	2	9	6	20	12	14	9	12	16

4.2.2 Kettuterrierin metsästysominaisuudet

Metsästäjien siirtyessä yhä enemmän määrin kaupunkien asukkaiksi se on myös muuttanut vaatimuksia metsästyskoiran suhteen. Jos metsästäjä ei voi pitää kuin yhtä koira, sen pitäisi olla erittäin monipuolinen, jotta siitä olisi mahdollisimman paljon hyötyä erilaisissa metsästystilanteissa.

Kettuterrieri on alun perin jalostettu luolametsästykseseen. Sen hyvä kaikkiin riistaeläimiin kohdistuva metsästysvietti on kuitenkin laajentanut sen metsästyskäyttöä monipuolisemmaksi. Luolametsästyksen lisäksi sitä käytetään menestyksekkäästi pienpetojen pysäyttämiseen maan päällä ja lintujen noutajana vedestä ja maalta. Kettuterrieri saattaa myös ajaa riistaa enemmän tai vähemmän haukkuen. Tyypiltään se on yleensä niin sanottu esille ajava koira, eli riistan seuraamismatka on lyhyt. Jotkut yksilöt seisontahaukkuvat esim. hirveä.

Kettuterrieri, jolla on hyvät luolametsästysominaisuudet, on terävä ja rohkea painostaja, joka pyrkii riistan lähituntumaan ja tarvittaessa pysäyttää sen. Työskentelytyylissä on yksilöllisiä eroja, kovaluontoinenkin kettuterrieri pystyy yleensä arvioimaan vastustajansa tason ja työskentelemään sen mukaisesti itseään vakavasti vahingoittamatta. Kettuterrierin kestävyys on hyvä ja kokenut koira pystyy työskentelemään tuntikausia. Kettuterrierin haukku on kuuluva ja riittävän tiheä ja sen pitäisi haukkua vain riistan lähituntumassa. Kettuterrieri on yleensä innokas hakemaan riistaa luolassa ja sen löytökyky on erinomainen.

4.2.3 Käyttöominaisuuksien nykytilanne

Sileäkarvaisen kettuterrierin rekisteröinnit ovat pysyneet tasaisena ja jopa nousseet 2000-luvun puolella. Tähän on osasyynä sileäkarvaisen lisääntynyt suosio myös luolametsästyksessä. Nykypäivänä karkea- ja sileäkarvaisen kettuterrierin suosio on luolakoirana käytännön metsästyksessä karvanlaatuun katsomatta varmasti aika yhtäläinen. Kummallakin rodulla on pitkälti samat ongelmat käyttöominaisuuksien suhteen, mm. populaation metsästyskäytön epätasaisuus sekä se, ettei suuren osan käyttöominaisuuksia ole testattu. Liian suuri koko on ongelma monelle, varsinkin uroksille. Tästä huolimatta voidaan todeta, että kettuterrierirotujen paras aines on kaikesta huolimatta luolakoirien huippua verrattaessa mihin tahansa muuhun rotuun.

4.2.4 Hyötykoira-, virka- tai muu työkäyttö

Kettuterrieri soveltuu monenlaisiin tehtäviin. Suomessa kettuterriereitä on koulutettu mm. homekoiriksi, hypokoiriksi sekä syöpähaistelijoiksi. Maailmalla ne ovat toimineet mm. huumekoirina. Koska kettuterrieri on kätevän kokoinen, se mahtuu paikkoihin, joihin isommat tavanomaiset palveluskoirat eivät pääse. Lisäksi terrieri on sitkeä ja jaksava työskentelyssään.

4.2.5. Alkuperäiset, rodunomaiset käyttäytymistarpeet ja niiden täyttäminen

Maan alla työskentelevä luolakoira toimii itsenäisesti, ja ohjaajan osuus on hyvin vähäinen. Siksi terrierin tulee olla itsenäinen ja omiin ratkaisuihin kykenevä. Sen tulee myös työskennellä muiden kuin oman isäntäväkensä kanssa. Tästä syystä terrierin miellyttämishalu on hyvin vähäinen. Jokapäiväisessä tapakoulutuksessa onkin löydettävä muunlaiset palkitsemiskeinot, joilla koira saadaan käyttäytymään toivotulla tavalla. Sellaisina voivat toimia makupalat, leikki tai lelut. Terrieri on yleensä oivaltava ja nopeaoppinen, mutta samojen asioiden jatkuva toisto voi helposti kyllästyttää sitä. Terrieri myös helposti innostuu sitä kiinnostavista asioista ja kiihtyy nopeasti ”sata lasissa”. Terrieri ei ole välttämättä kovin herkkänahkainen, koska luolakoiran työssä ei voi välittää pienistä eikä aina isommistakaan kolhuista. Etenkin koiran innostuessa se voi täysin unohtaa kivun jossakin kohtaa. Terrieri voi etenkin nuorena kokeilla rajojaan, ja isäntäväen on päättäväisesti ne asetettava. Terrieri ei lannistu helposti ja saattaa yrittää ”vallankaappausta” useita kertoja, ellei sillä ole selkeitä käyttäytymissääntöjä.

Koska luolakoiran tehtävä on kettujen tai muiden haitallisten eläinten hävittäminen, tämä johtaa siihen, että kettuterrieri ei kovin helposti reagoi toisen koiran alistumiseleisiin, jos koirien kesken tulee tappelu. Normaalisti koirien arvojärjestyksen selvittely on enimmäkseen uhoamista, heikompi osapuoli alistuu ja tämä järjestys pysyy. Terrieri ei kuitenkaan alistu helposti vaan on valmis haastamaan voittajan välienselvittelyn heti tilaisuuden tullen.

4.2.6 Luonne

Rotumääritelmän mukaan sileäkarvainen kettuterrieri on luonteeltaan valpas, nopealiikkeinen, terävälmeinen ja aina valmis vastaamaan ärsykkeeseen. Lisäksi se on ystävällinen, avoin ja peloton. Tätä tukevat näyttelyarvosteluissa esiintyvät ulkomuototuomarien luonnearviot. Kettuterrieri ei ole ns. yhden miehen koira, vaan se pystyy useimmiten vaihtamaan omistajaa myös aikuisena, jos on tarvis. Kettuterrieri ei ole herkkähaukkuinen, eikä hauku aiheuttomasti.

Sileäkarvaisten kettuterrierien luonteeseen voi liittyä myös hankaluuksia. Huonoa stressinsietokykyä ja äänyliherkkyyttä saattaa joskus esiintyä kasvattajien kokemusten mukaan. Jonkin verran ilmenee myös ylivilkkautta ja sosiaalisuuden puutetta. Kettuterrierin pitää olla valpas ja nopeasti reagoiva,

mutta se ei saa olla hermostunut. Tämä on vaikea luonteenpiirteiden yhdistelmä, joka onnistuessaan tuottaa loistavan harrastuskoiran, mutta epäonnistuessaan tuottaa koiran, jolla saattaa olla sopeutumisvaikeuksia nyky-yhteiskunnassa. Ongelmien ilmeneminen kertoo osaltaan sen, että jalostukseen on käytetty koiria, joiden luonteissa on ei-toivottuja piirteitä. Kaikki omistajat eivät myöskään osaa huolehtia riittävästä sosiaalistamisesta ja koulutuksesta tai eivät ymmärrä rodun tyyppillisiä luonteenpiirteitä.

Yhdistyksellä on ollut aktiivista rescue-toimintaa viimeisten vuosien aikana. Syyt uuden kodin etsintään ovat moninaisia, eikä syiden joukosta nouse esille mitään yksittäistä ongelmaa. Lisäksi tapauksista ei voi päätellä onko vika koirassa vai omistajassa. Kettuterrieri ei sovellu jokaiselle ja se vaatii kunnan kasvatuksen, peruskoulutuksen ja kurin, jotta siitä kasvaa miellyttävä koira. Kasvattaja on tällaisissa tapauksissa avainasemassa, jotta uusi pennunomistaja saa realistisen kuvan rodun luonteesta ja koiran tarpeista. Tietoa luonteista kerätään jatkossa internetpohjaisella terveys- ja luonnekyselyllä.

4.2.8 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Yksinoloon liittyvät ongelmat

Joillakin kettuterriereillä esiintyy selvästi eroahdistusta. Tämä riippuu kuitenkin hyvin paljon kotikasvatuksen onnistumisesta ja totuttamisesta, etenkin pentuvaiheessa. Yleensä terrierit ovat itsenäisiä ja tulevat toimeen yksinäänkin, kunhan pentu on siihen pienestä pitäen totutettu ja koira saa riittävästi liikuntaa ja muita virikkeitä.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Yleensä kettuterrierien lisääntymiskäyttäytymisessä ei ole ongelmia. Urokset astuvat itse ja innokkaasti jo hyvinkin nuorina. Urokset säilyvät myös siitoskykyisinä korkeaan ikään saakka. Nartut synnyttävät useimmiten itse ja osaavat hoitaa pentunsa ilman apua. Pentueet ovat tavallisesti melko pieniä, 3-5 pentua on normaali määrä. Jonkun verran nartuilla esiintyy valeraskautta.

Sosiaalinen käyttäytyminen

Kettuterrieri ei välttämättä ole kovin sosiaalinen toisten koirien kanssa, mutta se on yleensä ihmisrakas ja tulee hyvin toimeen lasten kanssa. Etenkin samaa sukupuolta oleville, saman ikäisille koirille tulee helposti riitaa. Koska kettuterrierit ovat periksiantamattomia, niiden keskinäinen arvojärjestys ei selviä helposti eikä tappelusta tule loppua, jos se pääsee alkamaan. Kettuterrieri ei alistu, joten tappelu jatkuu pienimmästäkin ärsykkeestä. Tavallisimmat riidan aiheet ovat ruoka, lelut, luut ja ihmisten huomio. On yksilöllistä, mitä koiria voi pitää yhdessä toisten kanssa., mitkä tulevat keskenään toimeen ja mitkä eivät. Se voi onnistua mikäli koirat ovat rauhallisia, niiden ikäero tuntuva ja omistaja osaa ottaa selkeän johtoaseman. Kettuterriereitä on jokseenkin mahdotonta pitää yhdessä isona laumana.

Sileäkarvaista kettuterrieriä voidaan pitää tarhakoirona, kuten muitakin metsästyskoiria. Koiralla on kuitenkin oltava riittävästi virikkeitä ja kontakteja ja se tulee sosiaalistaa. Tarhan tulee täyttää eläinten hyvinvointilain vaatimukset koon ja pohjamateriasalin suhteen. Pääasiassa tarhassa asuvalla koiralla täytyy olla lämmitettävä koppi tai tarhasta on oltava esteetön pääsy lämmitettyihin sisätiloihin.

Pelot ja ääniherkkyys

Kettuterrieri on yleensä peloton ja ennakkoluuloton. Käyttäytymiseen vaikuttavat tietenkin paljon erilaiset kokemukset, joita koira etenkin nuoruutensa aikana saa sekä yleinen sosiaalistaminen ja kotikasvatuksen onnistuminen. Jotkut yksilöt, kuten kaikissa roduissa, ovat ääniherkkiä ja sellaiset pelkäävät kovasti uudenvuodenyötä, ukkosta ja ampumista. Koiran kuulo on paljon herkempi kuin ihmisen, joten se voi kuulla paljon sellaista mistä ihmisillä ei ole aavistustakaan. Se voi kokea epämiellyttävänä äänet, joihin ihminen ei erikoisemmin reagoi. Koira on syytä totuttaa pienestä pitäen erilaisiin ääniin ja ilmiöihin.

Ikään liittyvät käytöshäiriöt

Kettuterrierit ovat yleensä pitkäikäisiä ja pysyvät virkeinä korkeaan ikään saakka. Vanhuuden sairaudet voivat tulla yllätyksenä omistajalle, sillä kettuterrieri ei helposti näytä silminnähdessä sairaalta eikä siitä huomaa pieniä vaivoja. Loppu voi tulla lähes täydellisenä yllätyksenä, sillä kettuterrieri näyttää sairaalta vasta sitten, kun se on todella sairas eikä mitään ole enää tehtävissä. Yleensä koiran käytös kyllä rauhoittuu ja hidastuu sen tullessa korkeaan ikään. Jos koiralla on vanhuudesta johtuvia vaivoja, se voi tulla ärtyisäksi, vaikka se aikaisemmin olisi ollut säyseä. Näön ja kuulon heikentyminen voivat myös muuttaa koiran käyttäytymistä esim. tottelemattomaksi, koska koira ei kuule käskyjä.

Rakenteelliset tai terveydelliset seikat, jotka voivat vaikuttaa koirien käyttäytymiseen

Mitään suoranaisesti rakenteeseen liittyvää ominaisuutta ei voida pitää käyttäytymishäiriöiden tai terveysongelmien syynä. Jos koiralla on esim. selkäongelmia tai muita kipuja, se voi olla ärtyisä.

4.2.9 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta

Keskeisimmät ongelmat

Hyvä ja tyypillinen kettuterrierin luonne on avoin, rohkea ja ennakkoluuloton sekä kaikesta kiinnostunut. Jotkut yksilöt voivat olla ylivilkkaita, etenkin jos ne eivät saa tarpeeksi liikuntaa, toimintaa ja virikkeitä. Nuori kettuterrieri, etenkin uros, voi kokeilla rajojaan ja jos omistaja ei tällöin ymmärrä ja osaa olla tarpeeksi jämäkkä, koira voi päästä liian hallitsevaan asemaan. Tämä tosin pätee useimpiin rotuihin. Jotkut kettuterrierit ”käyvät kierroksilla”, ne voivat innostua jostakin aivan ylenpalttisesti ja jaksavat touhottaa aivan loputtomiin. Monet ovat ”pallohulluja” ja jaksavat pelata palloilla tuntikausia. Monet myös jaksavat hyppiä tai kaivaa uskomattoman kauan.

Ongelmien syyt ja vähentäminen

Suurin osa koirien käytösongelmista johtuu omistajan puutteellisista tiedoista ja ymmärryksestä. Vääränlainen koira on päätenyt väärin käsiin. Ne, joille kettuterrieri sopii, ottavat yleensä kerta toisensa jälkeen taas kettuterrierin. Jos haluaa rauhallisen sohvakoiran, kettuterrieri ei ole oikea valinta. Kettuterrieri on parhaimmillaan aktiivisen ja liikunnallisen ihmisen koirana, joka sopii hyvin monenlaisiin harrastuksiin.

Sileäkarvainen kettuterrieri ei ole koskaan ollut yhtä suosittu kuin karkeakarvainen, joka oli varsinainen muotirotu etenkin 50- ja 60-luvuilla. Tuolloin Suomessa ei ollut niin paljon muita pienhköjä terrieri- ja luolakoira-rotuja kuin nykyään. Ei myöskään tunnettu koiran psykologiaa kovin hyvin, ja pennut luovutettiin yleisesti 5-viikkoisina tai joka nuorempinakin, jolloin leimautuminen jäi puutteelliseksi ja aiheutti käytöshäiriöitä myöhemmällä iällä. Kettuterriereille jäi tästä huono maine, vaikka nykyisin luonne- ja käytösongelmat ovat harvinaisia. Myös jalostusvalinnoilla on ollut

merkitystä luonteen ja käyttäytymisen paranemiseen. Näyttelyissä kiinnitetään nykyisin voimakkaasti huomiota koiran käyttäytymiseen. Arkaa, aggressiivista tai muuten ongelmallista koiraa ei tule käyttää jalostukseen.

4.3 Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Kettuterriereillä ei ole PEVISA-ohjelmaa, koska sitä ei ole katsottu tarpeelliseksi. Mikään sairaus ei ole niin yleinen, että se vaatisi PEVISA-ohjelman.

4.3.2 Suomessa esiintyvät viat ja sairaudet

PEVISA- ohjelman mukaisia rotukohtaisia määräyksiä koskien vanhempien terveystutkimustuloksia ei ole. Polvi- ja silmätarkastuksia voidaan kuitenkin pitää suositeltavina erityisesti runsaammin siitokseen käytettäville yksilöille. Yleisesti ottaen kasvattajien kokemuksiin perustuen rotua voidaan pitää varsin terveenä. Perinnölliset sairaudet ja viat näyttävät olevan harvinaisia.

Vuosina 2010–2019 tehdyt terveystutkimukset on esitetty alla olevassa taulukossa.

	lonkat	polvet	silmät	kyynärpäät
2010	2	23	16	0
2011	0	29	12	0
2012	2	23	9	2
2013	1	7	8	1
2014	1	8	6	1
2015	4	11	7	1
2016	3	17	7	0
2017	8	12	2	7
2018	5	11	12	5
2019	3	17	11	1

Vuosien 2010-2019 aikana 29 koiraa on käynyt lonkkakuvausissa. Näistä A-asteeksi on arvioitu neljän, B-asteeksi viidentoista, C-asteeksi seitsemän, D-asteeksi kahden ja D-E-asteiseksi yhden koiran lonkat. Yleisesti ajatellaan A- ja B-asteiden olevan terve. Useimmissa roduissa hyväksytään C-asteisen jalostuskäyttö jos partneri on A-asteinen, mutta D- ja E-asteiset ovat selvästi viallisia eikä sellaisia tule käyttää jalostukseen. Tosin huonotkaan lonkat eivät tunnu haittaavan pienehköä, kevytrakenteista koiraa siinä määrin kuin isoa ja raskasta. Valitettavasti SKL:n jalostustietokantaan ei merkitä Legg-Perthes-diagnoseja, vaikka tämä sairaus olisi pienikokoisten rotujen osalta olennaisempi vastustettava kuin lonkkaniveldysplasia ja se johtaa jo nuorena selvään rampautumiseen.

Polvitarkastuksissa on käynyt kaikkiaan 158 koiraa. Näistä valtaosa, 135 koiran polvet on määritelty moitteettomiksi, siis 0-0. Viiden koiran polvista on löytynyt asteen 1 lievää löysyyttä. Vain yhdellä tulos on ollut vakavampi aste 3.

Silmätarkastuksissa on käytetty 91 koiraa, joista suurimman osan silmistä ei ole löytynyt mitään perinnöllisiin silmäsairauksiin viittaavaa. Yksi multifokaali RD-tapaus on löytynyt, 1 lievä kortikaalinen katarakta sekä yksi anoftalmia (silmättömyys).

18 koiraa on käytetty kyynärnivelen tutkimuksissa, ja näistä vain yhdellä on todettu lieväästeisiä muutoksia.

Suomen Kennelliiton tilastoja vikojen esiintymisestä ei voida rotutasolla pitää luotettavina, koska tutkittuja koiria on liian vähän. Todennäköisesti tutkimuksia ei pidetä tarpeellisina, koska koirissa ei ole ollut aihetta epäillä mitään vikaa. Lisäksi SKL:n tuloksia kaikkien rotujen osalta vääristää se, että virallisia tutkimuksia tehdään usein vain terveiksi oletetuille koirille sekä se, että toivottua huonompia tuloksia ei aina toimiteta Kennelliittoon saakka.

Vuonna 2005 yhdistyksen jalostustoimikunta toimeenpani terveysaiheisen kyselyn. Kysytyt viat oli valittu kirjallisuuden perusteella, ja ne olivat: purentavika, hammaspuutokset, linssiluksaatio, katarakta, glaukooma, toistuvat ihottumat, toistuvat korvatulehdukset, allergia, kuurous, sydänvika, ataksia, epilepsia tai muut kohtaukset, myastenia gravis, patellaluksaatio, Legg-Perthes, olkapään luksaatio, ruokatorven ahtauma, ruokatorven laajentuma, struuma, hypotyreoosi sekä avoin kohta muuta.

Kyselyyn osallistui 160 sileäkarvaista kettuterrieriä. Kyselyn perusteella yleisimmät ongelmat sileäkarvaisilla näyttäisivät olevan hammaspuutokset (11,3 %), purentaviat (3,8 %) ja patellaluksaatio (4,4 %). Otoskoon pienuuden takia tulokset eivät ole kovin luotettavia, esimerkiksi terveyskyselyssä ei raportoitu yhtään ainoata Legg-Perthes-tapausta, vaikka sitä tiedetään esiintyvän rodussa.

Jonkin verran on myös tehty selkäkuvauksia sekä sydänkuunteluita, mutta niiden määrä on toistaiseksi niin vähäinen, ettei niiden pohjalta voi lausua mitään erityistä rodun tilanteesta.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmän tilasto näyttää siis varsin kauniilta, mutta se ei välttämättä kerro koko totuutta. Lieviä vikoja ei aina ymmärretä tutkituttua eikä vakavista vioista aina täytetä virallista tutkimuskaavaketta. Suomen Kennelliiton tilastoja vikojen esiintymisestä ei voida rotutasolla pitää luotettavina, koska tutkittuja koiria on liian vähän. Todennäköisesti tutkimuksia ei pidetä tarpeellisina, koska koirissa ei ole ollut aihetta epäillä mitään vikaa.

Patellaluksaatio

Patellaluksaatiossa eli polvilumpion sijoiltaan menossa toinen tai molemmat polvilumput luksoituvat. Riippuen luksaation asteesta polvilumpio menee pois paikoiltaan joko normaalin liikunnan aikana ja/tai käsin polviniveltä manipuloidessa. Patellaluksaation oletetaan periytyvän resessiivisesti ja polygeenisesti eli väistävasti useamman geenin välityksellä. Suora polvikulmaus altistaa patellaluksaatiolle. Patellaluksaatio voi olla joko toisessa tai molemmissa jaloissa ja luksaation vakavuus voi olla eriasteinen saman koiran polvissa. Patellaluksaation vakavuutta arvioidaan Putnamin asteikolla 1-4. Ensimmäisen asteen patellaluksaatiossa koiran polvinivel on lähes normaali, eikä aiheuta koiralle mitään haittaa. Vakavammat patellaluksaatiot voivat aiheuttaa koiralle kipua ja liikkumisvaikeuksia ja ne voivat vaatia leikkaushoitoa. Vaikeimmissa tapauksissa koko polvinivel on epämuodostunut, epätavallisen paksu, ja jo vastasyntyneillä pennuilla kokenut kasvattaja voi havaita viiallisen takaraajan taipuvan epänormaalisti rungon alle. Patellaluksaatiosta kärsivä koira voi välttää painon laittamista kyseiselle jalalle, se voi ontua tai jättää askelia väliin. Patellaluksaatioon altistavana tekijänä voivat olla puutteelliset takakulmaukset. Patellaluksaation

osalta kasvattajat ovat viime vuosina alkaneet yhä enemmän tutkituttaa koiriaan ja yhdistyksen tilaisuuksissa pyritäänkin järjestämään myös virallisia polvitarkastuksia tilanteen edelleen kartoittamiseksi.

Legg-Perthes

Legg-Perthes (Calvé-Perthes) on yleensä nuorten koirien (4-12 kk) reisiluun pään nekroosi (kuolioituminen), joka muistuttaa varsinkin oireiltaan suuremmilla roduilla esiintyvää lonkkavikaa, HD:ta. Yleensä Legg-Perthes on toispuoleinen. Periytymistapaa ei tunneta, se voi olla polygeeninen ja joka tapauksessa resessiivinen. Täysin terveet vanhemmat voivat saada sairaita pentuja. Hapertunut reisiluun pää voidaan poistaa leikkauksella, jolloin kivut myös lakkaavat. Leikkaustulokset ovat yleensä erittäin hyvät ja useimmat leikatut koirat pystyvät toivuttuaan liikkumaan normaalisti, mutta kuntouttaminen on aikaa vievää. Missään tapauksessa tällaista koiraa ei pidä käyttää jalostukseen.

4.3.3 Kirjallisuudessa esiintyvät sairaudet

Kirjallisuuden ja perusteella rodussa ei näyttäisi olevan yhtään erittäin yleistä perinnöllistä vikaa tai sairautta. Tätä tukevat myös kasvattajien kokemukset. Sen sijaan vähemmän yleisiä tai harvinaisia, mutta kaikkien rotujen keskiarvoon verrattuna yleisemmin esiintyviä vikoja ja sairauksia on useita.

Seuraavassa on kooste kirjallisuudesta yleisimmin löytyvistä sairauksista:

Linssiluksaatio

Linssiluksaatio (silmän linssin irtoaminen ripustuksistaan) ei-traumaattisesti on erityisesti terrieriryhmän rotuihin keskittynyt vika, joka tulee useimmiten esiin vasta yli kolmivuotiaalla koirilla. Useimmiten molemmat linssit luksoituvat, joskin välissä voi kulua aikaa viikkoja tai kuukausia. Hoitamattomana linssiluksaatiosta seuraa yleensä sekundaarinen glaukooma (viherkaihi eli silmänpainetauti). Tämä sairaus on rodulla hyvin harvinainen.

Katarakta

Katarakta eli linssin samentuminen aiheuttaa ainakin osittaisen sokeutumisen. Kettuterriereiden perinnöllinen katarakta on juveniilia, nuorilla ilmenevää, ja tulee siten yleensä esiin viimeistään nelivuotiaana. Kettuterriereillä periytymistapaa ei tunneta. Tämä sairaus on rodulla hyvin harvinainen.

Ataksia

Ataksian aiheuttaa pikkuaivojen hypoplasia/degeneraatio (vajaakehitys/surkastuminen) ja/tai selkäytimen demyelinisaatio (myeliinikato). Taustalla on useitakin sairauksia, jotka aiheuttavat samanlaisia oireita. Sileäkarvaisilla kettuterriereillä pikkuaivojen surkastumisesta johtuvan ataksian on kokeellisilla parituksilla osoitettu olevan autosomaalisesti resessiivisesti periytyvä. Nykyisin tämä sairaus on hyvin harvinainen, eikä tämän hetken kasvattajilla ole tästä kokemuksia.

Epilepsia

Perinnöllinen epilepsia alkaa oireilla yleensä 1-3-vuotiailla. Joitakin epilepsiatapauksia rodussa tiedetään esiintyneen, mutta sairaus vaikuttaa harvinaiselta. Koirilla voi olla myös muita epilepsiaa muistuttavia kohtauksia, jotka eivät ole varsinaista epilepsiaa, vaan esim. pään vahingoittumisesta johtuvia.

Maksashuntti

Ns. maksashuntti (portosysteeminen shuntti, PSS) tarkoittaa veren epänormaalia virtausta maksan läpi: verenkierto mahalaukusta, suolistosta, haimasta ja pernasta ei ohjautu maksaan normaaliin tapaan vaan ohittaa sen. Maksashuntti voi olla joko synnynnäinen (tavallisinta) tai hankittu (kehittynyt myöhemmin koiran elämän aikana). Synnynnäisessä maksashuntissa kyse on sikiöaikaisesta jäänteestä, sikiöaikana emon maksa huolehtii sikiön veren puhdistamisesta joten sikiön verenkierron ei ole tarpeellista kulkea maksan läpi. Tämä reitti pysyy normaalisti avoinna muutaman päivän ajan pennun syntymän jälkeen. Ongemia seuraa mikäli reitti ei sulkeudu sillä maksan tärkeä tehtävä on puhdistaa veri ennen sen ohjautumista muualle elimistöön. Jos veri ei puhdistu, elimistöön kertyy kuona-aineita mikä voi aiheuttaa vakavia ongelmia. Hankittu maksashuntti johtuu yleensä allaolevasta sairaudesta tai maksaviasta, joka vaikeuttaa veren virtausta maksan läpi. Shuntin oireet riippuvat ongelman (viallisen verenkierron) laajuudesta maksassa. Mahdollisia oireita ovat maha- ja suolistovaivat, oksentelu, kouristukset, alentunut tajunnan taso ja muut hermosto-oireet, lisääntynyt juominen ja virtsaaminen, apaattisuus sekä pentujen kohdalla hidastunut kasvu. Oireet ovat usein pahimmillaan heti syömisen jälkeen. Valtaosa maksashunttipotilaista alkaa oireilla jo pentuaikana mutta joskus ensioireet ilmaantuvat myöhemmin. Maksashuntin diagnosointi edellyttää erilaisia testejä kuten verikokeita joiden avulla saadaan tietoa maksan toiminnasta. Useimmiten myös virtsatutkimukset ja ultraäänitutkimus ovat tarpeen. Osa koirista pärjää erikoisdietin ja lääkityksen avulla ainakin jonkin aikaa. Joskus leikkaushoito on aiheellinen, riippuen shuntin tyypistä ja sijainnista sekä koiran yleisvoinnista. Ennuste riippuu shuntin laajuudesta ja sijainnista. Joidenkin tutkimusten mukaan 80% koirista hyötyy leikkaushoidosta. Konservatiivisesta hoidosta (dieetti ja lääkehoito) hyötyy 30% koirista. Koiraa, jolla on diagnosoitu maksashuntti ei tule käyttää jalostukseen sillä vaivan epäillään olevan periytyvä. Kettuterriereillä on tavattu joitakin maksashunttitapauksia, mutta se ei näytä olevan mitenkään yleinen, vaikka onkin huomattava ongelma joissakin muissa roduissa.

Atooppien ihottuma

Atopian allergeeneinä eli allergian aiheuttavina aineina voivat olla mm. erilaiset siitepölyt, huonepöly, pölypunkki ja sieni-itiöt. Voimakkaan kutinan vuoksi koira kuitenkin raapii itseään ja aiheuttaa vaurioita iholleen, josta voi seurata sekundäärisesti tulehdus. Atopian allergeeni voidaan testata iho- tai verikokein. Ihottumat näyttävät olevan sileäkarvaisilla kettuterriereillä huomattavasti harvinaisempia kuin karkeakarvaisilla.

Edellä mainittujen sairauksien/vikojen lisäksi kirjallisuudesta löytyy myös mainintoja seuraavista sairauksista, mutta niiden esiintyminen vaikuttaa satunnaiselta:

Distikaasi/trichiasis (silmäripsien väärinsijoittuminen), keuhkovaltimoläpän stenoosi (ahtauma), kilpirauhasviat (struuma ja kilpirauhasen vajaatoiminta), kuurous, myastenia gravis (lihasheikkous), olkanivelen luksaatio, persistoiva (sikiökauden jälkeenkin säilyvä) aortan oikea kaari ja siitä seuraava ruokatorven ahtauma, progressiivinen retinan atrofia eli PRA (etenevä verkkokalvon rappeuma) ja von Willebrandin tauti (verenvuototauti).

4.3.4 Muut virheet

High toe

Suomessa on tavattu muutamilla koirilla eturaajojen ulommaisten varpaiden surkastumista (high toe). Ilmiö on sikäli hankala, että alle luovutusikäiseltä pennulta sitä ei huomaa, vaan vasta koiran

kasvaessa havaitaan, että uloimmat varpaat eivät kasva vaan jäävät normaalia lyhyemmiksi. Tämä on perinnöllistä, eikä tällä tavalla viallista yksilöä tule käyttää jalostukseen.

Häntämutka ja korvien asentovirheet

Etenkin typistyskiellon jälkeen häntämutkiin on ollut mahdollista kiinnittää enemmän huomiota. Tällä tarkoitetaan yhteenkasvaneita häntänikamia, jotka usein muodostavat jyrkän mutkan. Nikamat voivat olla aivan suorassakin ja silti yhteenkasvaneita, vaikka sitä ei ole kovin helppo havaita mutta tunnustelemalla jäykkä kohta löydetään. Lievää häntämutkaa ei katsota koiraa haittaavaksi tekijäksi eikä jalostuksesta poissulkeväksi, mutta kahta saman virheen omaavaa koiraa ei ole syytä yhdistää. Kettuterrierin häntä voi olla kaartunut ja kippurainen ilman että siinä on nikamavikoja, ja tällainen on vain kauneusvirhe. Pennuilla voi olla syntyessäänkin eripituiset hännät, mutta selvästi hyvin lyhyt, luonnostaan töpö häntä ei ole normaali.

Korvien muotoon ja asentoon vaikuttavat monet eri geenit. Siksi täydellisten, korkealla sijaitsevien pienien ja eteenpäin taittuvien korvien saaminen jalostuksen keinoin on vaikeaa. Oikea-asentoiset korvat ovat tärkeitä kettuterrierin alkuperäisessä tehtävässä, luolakoiran työskentelyssä. Korvassa on paljon verisuonia, joten pienikin reikä siinä saa aikaan runsaan verenvuodon. Korva-aukon peittävä, taittuva korvalehti suojaa korva-aukkoa roskilta. Pienet, melko korkealta taittuvat korvat saavat aikaan kettuterrierille tyypillisen terävän ilmeen. Taittuva korva on kuitenkin välimuotoinen, se ei ole pysty eikä loppu, joten sen hallitseminen jalostuksellisesti on vaikeaa. Tavallisimmat korvien asentovirheet ovat kevyet, vain kärjestään hieman taittuvat tai kokonaan pystyyn nousevat korvat tai sitten liian raskaat, alhaalta taittuvat korvat. Jos korvan rusto on kova ja jäykkä, pystyyn nousemista on vaikea välttää. Jos korvalehti on iso ja paksu painuen jo tyvestä suoraan alas ajokoiramaisesti tehden ilmeen surulliseksi ja laupiaaksi, asialle on melko mahdoton mahtaa mitään. Korvat voivat olla myös ”eri paria”, toinen pystyssä, toinen alhaalla tai ne voivat taittua sivulle ns. ruusukorviksi. Usein pentujen korvat ovat ”levottomat” hampaiden vaihtumisen aikaan ja niiden asento voi vaihdella päivittäin. Monet kasvattajat koettavat liimaamalla saada korvien asennon vakiinnutettua. Valitettavasti joissakin maissa on aivan yleisenä tapana korjata kirurgisesti ns. fiksaamalla niin häntien kuin korvienkin asentovirheitä. Tällainen operaatio ei luonnollisestikaan muuta perimää, vaan fiksaamalla suoritettu häntä tai taittuviksi saadut, luonnostaan pystyt korvat periytyvät. Tällainen on tietenkin myös kiellettyä. Asentovirheet eivät sinänsä haittaa koiran jokapäiväistä elämää, mutta näyttelymenestykseen ne tietenkin vaikuttavat epäedullisesti.

Synnynnäiset viat ja epämuodostumat

Joskus pennuilla on voinut olla kitalakihalkioita. Tämän huomaa tavallisesti siitä, että pennun imiessä maito tulee sen nenästä ulos. Tämä epämuodostuma ei korjaannu iän mittaan, vaan viallinen pentu on viisainta lopettaa. Ilmiön perinnöllisyydestä ei ole tarkkaa tietoa, se voi johtua myös esim. nartun odotusajan alkuvaiheessa saamasta lääkityksestä. Mitään muita säännöllisesti esiintyviä epämuodostumia ei ole raportoitu.

4.3.5 Lisääntyminen

Keskimääräinen pentuekoko

Kettuterrierien pentueet ovat yleensä verrattain pieniä, 3-5 pentua käsittäviä. Kuusi pentua on jo iso pentue ja tätä suuremmat ovat hyvin harvinaisia.

Astumisvaikeudet

Kettuterrieriurokset astuvat yleensä innokkaasti jo nuorina. Etenkään kokeneet urokset eivät masennu eivätkä lakkaa yrittämistä vaikka narttu olisi vastahakoinen. Tavallisimmat vaikeudet johtuvat

kokoeroista. Jotkut urokset, etenkin kokemattomat, eivät siedä ihmisten auttamisyrityksiä ja voivat lopettaa yrittämisen, jos auttajat toimivat häiritsevästi. Urosten siitoskyky säilyy yleensä korkeaan ikään.

Tiinehtymisvaikeudet

Oikeaan aikaan astutettu narttu tulee yleensä tiineeksi. Tavallisimmin tiinehtymisen epäonnistuminen johtuu väärästä astutusajankohdasta. Siinä voi olla hyvinkin suuria yksilöllisiä eroja. Ihmisten suorittama päivien laskeminen ei aina hyödytä, vaan oikea aika voi löytyä seuraamalla koirien käyttäytymistä. Nykyisin tehdään myös progesteronitestauksia oikean astutusajankohdan määrittämiseksi.

Synnytysongelmat

Yleensä kettuterrierinartut synnyttävät itse ja luonnollisesti. Joskus pennun asento voi aiheuttaa ongelmia.

Pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla

Yleensä kettuterrierinartut hoitavat pennut hyvin. Koska narttu ei ole kovin suuri eikä painava, se hyvin harvoin makaa itse pentuja kuoliaaksi.

Pentukuolleisuus

Ei ole harvinaista, että minkä tahansa koirien etenkin isosta pentueesta joku tai jotkut voivat kuolla. Ei ole tavatonta, että jos pentu on toisia huomattavasti pienempi, se ei ole elinkelpoinen, mutta ei välttämättä. Jos pienikokoinen pentu on sinnikäs ja imee itse, tai päivän-parin lisäruokinnan jälkeen alkaa kehittyä, siitä voi tulla aivan normaalin kokoinen ja terve. Selittämättömistä syistä tapahtuva pentukuolleisuus ei ole sileäkarvaisilla kettuterriereillä yleistä. Muiden maiden tilastoja ei ole tehty eikä niitä ole saatavissa.

4.3.6 Muiden maiden terveystilanne

Muista maista ei juuri ole saatavilla kettuterriereitä koskevaa tilastotietoa sairauksien osalta. Rotua pidetään maailmanlaajuisesti terveenä, joten tutkimustietoa on saatavilla hyvin niukasti, koska tarvetta laajamittaisiin tutkimuksiin ei ole ollut. Edes rodun emämaan Iso-Britannian kettuterrieriyhdistys The Fox Terrier Club ei kerää lainkaan terveystilastoja.

4.3.7 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Ulkomuotoon liittyvät anatomiset piirteet, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille

Kettuterrieri on varsin normaalirakenteinen koira, jonka rakenne ei erikoisesti altista sitä millekään erityisille sairauksille tai lisääntymisongelmille. Kettuterrieri on pienehkö, melko kevytrakenteinen koira.

Yleisimmät kuolinsyyt

Kettuterrierit ovat yleensä pitkäikäisiä, 15-vuotiaat ja jopa tätä vanhemmat eivät ole harvinaisia. Mitään erityisiä kuolinsyitä ei ole raportoitu, eivätkä vakuutusyhtiöiden tilastot myöskään osoita niitä. Kovin iäkkäiden koirien kuolinsyyt ovat tavallisia, vanhojen koirien elimistön luonnollisesta rappeutumisesta tai sairauksista johtuvia. Kuitenkin on selvää, että aktiivisessa käytössä olevat metsästyskoirat ovat onnettomuusalttiita, luolakoirametsästys ei ole aivan vaaratonta. Myöskin kotikoirien onnettomuudet ovat mahdollisia, sillä innokas ja vilkas kettuterrieri ei aina muista harkita etäisyyksiä, korkeuksia, auton ajonopeuksia jne. nähdessään jotain ylipääsemättömän mielenkiintoista.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmään kirjatut kuolinsyyt vuoden 2019 loppuun mennessä

Syy	keskim. elinikä	yhteensä
Hengitystiesairaus	11 vuotta 11 kuukautta	6
Hermostollinen sairaus	8 v 6 kk	1
Iho- ja korvasairaudet	4 v 4 kk	3
Immunologinen sairaus	8 v 3 kk	3
Kadonnut	7 v 6 kk	2
Kasvainsairaudet, syöpä	10 v 8 kk	52
Kuollut ilman sairausdiagnoosia	9 v 3 kk	10
Lopetus ilma sairausdiagnoosia	8 v 11 kk	6
Lopetus käytöshäiriöiden takia	4 v 1 kk	6
Maksan tai ruoansulatuskanavan sairaus	9 v 4 kk	4
Muu listaamaton sairaus	9 v 3 kk	21
Petovahinko	3 v 8 kk	1
Selkäsairaus	8 v 10 kk	2
Silmäsairaus	12 v 11 kk	1
Sisäeritysrauhasten sairaus	14 v 10 kk	2
Sydänsairaus	9 v 10 kk	8
Tapaturma tai liikennevahinko	5 v 0 kk	65
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	12 v 6 kk	101
Virstatie- tai lisääntymiselinten sairaus	8 v 1 kk	6
Kuolinsyitä ei ilmoitettu	8 v 7 kk	90
Kaikki yhteensä	9 v 3 kk	415

Rodun keskimääräinen elinikä oheisen taulukon mukaan on 9 v 3 kk. Suurella osalla kuolemista ei ole ilmoitettu syytä. Lisäksi koiria on kuollut/lopetettu ilman sairauden diagnosointia. Yksi yleisimmistä kuolinsyistä nuorena (n. 5 v) on tapaturma tai liikennevahinko. Kaikkein yleisimmät kuolinsyyt ovat vanhuus (luonnollinen tai lopetus) ja etenkin iäkkäiden koirien kasvainsairaudet (syöpä). Muutamia yksilöitä on lopetettu/kuollut tarkemmin määrittelemättömiin immunologisiin sairauksiin, iho- ja korvasairauksiin, maksan ja ruoansulatuskanavan sairauksiin sekä sydänsairauksiin.

Vuosien 2010-2019 välisenä aikana on rekisteröity kaikkiaan 1318 sileäkarvaista kettuterrieriä. Kennelliiton jalostustietojärjestelmään on ilmoitettu koirien kokonaismäärään nähden melko vähän kuolinsyitä, joten tämän taulukon perusteella ei ole mahdollista tehdä selviä johtopäätöksiä

sairauksien yleisyydestä. Koska ikätilastossa on mukana myös pentuna kuolleita, se näyttää koirien eliniän todellista matalampana.

Muissa maissa ei ole tehty tilastoa kuolinsyistä eikä sellaisia ole saatavissa.

4.4 Ulkomuoto

FCI on vahvistanut sileäkarvaisen rotumääritelmän 27.2.2017 ja virallinen suomennos on hyväksytty Suomen Kennelliiton hallituksessa 23.5.2017. Rotumääritelmä on ohessa JTO:n liitteenä.

Rotumääritelmä:

SILEÄKARVAINEN KETTUTERRIERI (SMOOTH FOX TERRIER)

Alkuperämaa: Iso-Britannia

Ryhmä: 3

FCI:n numero: 12

Hyväksytty: FCI 7.2.2017 Kennelliitto 23.5.2017

KÄYTTÖTARKOITUS: Terrieri (maan alla tapahtuvaan metsästykseseen käytettävä koira).

FCI:N LUOKITUS:

Ryhmä 3 terrierit

Alaryhmä 1 suuret ja keskikokoiset terrierit

Käyttökoetulos vapaaehtoinen.

LYHYT HISTORIAOSUUS: Sekä sileä- että karkeakarvainen kettuterrieri ovat kotoisin Britanniasta ja polveutuvat todennäköisesti samantyyppisistä koirista kuin bullterrieri ja manchesterinterrieri. Rotutyypin vakiintui 1800-luvun loppupuolella, ja alkuperäinen rotumääritelmä laadittiin 1876. Kettuterrieri on yksi eloisimmista ja valppaimmista terriereistä, eikä sen jalostus -minen nykyiseen tyylikkääseen ja näyttävään muotoonsa ole aiheuttanut sen rakenteeseen epäterveitä piirteitä. Se on rajattoman kestävä ja väsymätön, ja aina valmis käymään rottien, kanien ja tietenkin kettujen kimppuun.

YLEISVAIKUTELMA: Toimielias ja eloisa, pieneen kokoon nähden voimakas ja vahvaluinen, ei koskaan kömpelö eikä karkea, ei korkea- eikä matalaraajainen. Seisoo maatapeittävästi kuten hyvä rakenteinen ja lyhytselkäinen hunter-metsästysratsu.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Valpas, nopealiikkeinen ja terävälmeinen, aina valmis vastaamaan ärsykkeeseen. Ystävällinen, avoin ja peloton

PÄÄ

Kallo: Tasainen ja kohtalaisen kapea, kapenee vähitellen silmiä kohti.

Otsapenger: Vähäinen.

Kirsu: Musta.

Kuono: Leuat ovat voimakkaat ja lihaksikkaat. Kuonon tyven tulee olla silmien alapuolelta täyteläinen, kuitenkin siten meislautunut, ettei kuono vaikuta suoraviivaiselta kiilalta.

Leuat / hampaat: Vahvat leuat. Täydellinen, säännöllinen ja täysihampainen leikkaava purenta ts. yläleuan hampaat koskettavat tiiviisti alaleuan hampaiden etupintaa.

Hampaat ovat suorassa kulmassa leukoihin nähden

Posket: Eivät koskaan ulkonevat.

Silmät: Tummat, kohtuullisen pienet, mahdollisimman pyöreät mutta eivät ulkonevat. Katse on tarkkaavainen ja älykäs.

Korvat: Pienet, V:n muotoiset ja eteenpäin kohti poskia taittuvat, eivät pään sivuilla riippuvat. Korvan taite on kallon tasoa ylempänä. Korvalehdet ovat kohtuullisen paksut.

Kaula: Kuiva ja lihaksikas, kohtalaisen pitkä ja vähitellen lapoja kohti levenevä. Ei löysää kaulanahkaa.

RUNKO:

Selkä: Lyhyt, vaakasuora, vahva ja kiinteä.

Lanne: Voimakas, vain aavistuksen kaareutunut.

Rintakehä: Syvä, ei leveä. Ensimmäiset kylkiluut ovat kohtuullisen kaareutuneet, taaemmat pitkät.

HÄNTÄ: Aiemmin yleensä typistetty. (Huom. Suomessa typistyskielto.) Typistetty:

Melko ylös kiinnittynyt ja vahva, asennoltaan iloisesti pystyssä, mutta ei selälle

painuva eikä kiertyvä. Typistämätön: Melko ylös kiinnittynyt ja vahva, asennoltaan

iloisesti pystyssä, mutta ei selälle painuva; mahdollisimman suora ja kohtuullisen pitkä antaen tasapainoisen vaikutelman.

RAAJAT

ETURAAJAT:

Lavat: Pitkät, viistot ja taakse sijoittuneet. Säkä on korkea ja liittyy sulavasti ylälinjaan.

Kyynärvarret: Raajat ovat joka suunnalta katsottuna suorat ja kauttaaltaan vahvaluiset.

Ranne erottuu vain hieman tai ei lainkaan.

Etukäpälät: Pienet, pyöreät ja tiiviit, eivät sisä- eivätkä ulkokierteiset. Päkiät ovat lujat ja vahvat, varpaat kohtalaisen kaarevat.

TAKARAAJAT:

Yleisvaikutelma: Takaraajat ovat vahvat ja lihaksikkaat, eivät rungon alla eivätkä ylikulmautuneet.

Reidet: Pitkät ja voimakkaat.

Polvet: Hyvin kulmautuneet.

Väliljalat: Matalat kintereet.

Takakäpälät: Pienet, pyöreät ja tiiviit, eivät sisä- eivätkä ulkokierteiset. Päkiät ovat lujat ja vahvat, varpaat kohtalaisen kaarevat.

LIIKKEET: Raajat liikkuvat suoraan ja yhdensuuntaisesti eteenpäin. Kyynärpäät liikkuvat rungonmyötäisinä ja vapaasti. Polvet eivät kierry sisään eivätkä ulos, kintereet eivät ole lähellä toisiaan. Hyvin joustavien takaraajojen ansiosta hyvä työntö.

KARVAPEITE

Karva: Suoraa, pinnanmyötäistä, sileää, kovaa, tiheää ja runsasta. Vatsa ja reisien sisäpuolet eivät ole karvattomat.

Väri: Valkoisen värin tulisi olla vallitseva. Väri voi olla yksivärinen valkoinen, valkoinen punaruskein laikuin, valkoinen mustin ja punaruskein laikuin tai valkoinen mustin laikuin. Juovikkaat, punaiset tai maksanuskeat laikut ovat vakavia virheitä.

KOKO JA PAINO:

Säkäkorkeus: Urokset korkeintaan 39 cm, nartut hieman pienempiä

Paino: Urokset 7,5–8kg ja nartut 7–7,5kg.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista on luettava virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin sekä kykyyn toimia perinteisessä käyttötarkoituksessa.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:

Vihaisuus tai liiallinen arkuus

Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen

HUOM. Uroksilla on oltava kaksi normaalisti kehittyntä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin. Jalostukseen tulee käyttää vain toiminnallisesti ja kliinisesti terveitä, rakenteeltaan rodunomaisia koiria.

Ulkomuotojalostuksessa painopisteenä on rotumääritelmän mukaisen tyyppin säilyttäminen.

Tavoitteena ovat näin rotumääritelmän mukaiset mittasuhteet ja tasapainoinen, terve rakenne. Kettuterrieri on kokoonsa nähden voimakas ja ketterä, ei koskaan kömpelö eikä karkea. Mittasuhteiltaan se on neliömäinen, ei korkea- eikä matalaraajainen. Raajat liikkuvat suoraan eteenpäin yhdensuuntaisina ja joustavat takaraajat aikaansaavat hyvän työnnön. Rodulle tyypillinen pitkä ja kapea pää ja tuikea ilme ovat tärkeitä. Kallon ja kuonon tulee olla yhtä pitkät ja niiden ylälinjojen yhdensuuntaiset. Leikkaavan purenna pitää olla täydellinen, hampaiden suurikokoiset ja säännölliset ja leukojen voimakkaat. Koko määritellään niin, että koira on tarpeeksi pieni mahtuakseen ketunpesään, mutta tarpeeksi suuri pystyäkseen seuraamaan ratsain liikkuvaa metsästysseuruetta, kuten rodun alkuperämaassa on ollut tapana.

Suomen sileäkarvaisten kettuterrierin kanta on ulkomuodollisesti tällä hetkellä epätasainen. Parhaat yksilöt ovat aivan kansainvälistä huipputasoa. Ongelmana yleensä ottaen voidaan pitää kasvattajien erilaisia päämääriä. Osa kasvattajista keskittyy pelkästään metsästysominaisuuksien säilyttämiseen, jolloin ulkomuoto jää toissijaiseksi. Toisaalta taas näyttelyistä kiinnostuneet kasvattajat eivät testautu koiriensa käyttöominaisuuksia.

Yleisimmät ulkomuotovirheet ovat puutteellinen rotutyyppi, väärät mittasuhteet, eli matala- tai korkearaajaisuus. Samoin ovat liiallinen hentous tai karkeus, pitkärunkoisuus ja puutteelliset sekä etu- että takaraajojen kulmaukset. Rodussa esiintyy matalaa hännänkiinnitystä ja hännän sekä korvien asentovirheitä, joista suuret ja raskaat tai täysin pystyt korvat ovat suurin ongelma. Rodunomaisissa liikkeissä on puutteita johtuen erilaisista rakennevirheistä.

4.4.1 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Rodun koirien näyttelykäynnit

Näyttelyiden määrä viime vuosina:

2016	2017	2018	2019
70	74	82	87

Näyttelyiden määrä on lisääntynyt viime vuosina, koska muutaman roturyhmän käsittävien ryhmänäyttelyiden pitäminen on yleistynyt. Joka tapauksessa sileäkarvaisten kettuterrierien määrä on näyttelyä kohti pieni, usein vain pari-kolme yksilöä.

Vuonna 2016 suurin osallistujamäärä oli yhdistyksen omassa erikoisnäyttelyssä, jossa esitettiin 64 koiraa. Siitä seuraavaksi suurimmat olivat Turun (19), Vaasan (17) ja Seinäjoen (16) kansainväliset näyttelyt. Näiden lisäksi 10 koiraa tai enemmän oli molemmissa Messukeskuksen Voittajänäyttelyissä sekä Jyväskylän, Vaasan, Riihimäen, Kuopion, Porin, Tuomarinkartanon, Kajaanin ja Lahden kansainvälisissä näyttelyissä. Kaikissa muissa on ollut vähemmän.

Vuonna 2017 omassa erikoisnäyttelyssä oli jälleen eniten, 47 koira, Messukeskuksen kahdessa oli 14 koira kummassakin. Kymmeneen tai sen yli pääsivät myös Tampereen kaksi kansainvälistä sekä Lahden ja Jyväskylän kansainväliset.

Vuonna 2018 omassa erikoisnäyttelyssä oli 42 koira, toiseksi eniten Terri-Erissä, 16. Messukeskuksen kahdessa 11 ja 13. Lisäksi kymmeneen tai useampia osallistujia oli Eckerön, Tuomarinkartanon ja Kajaanin kansainvälisissä sekä Hyvinkään ja Hämeenlinnan ryhmänäyttelyissä. Joissakin oli vain yksi sileäkarvainen.

Vuonna 2019 omassa erikoisnäyttelyssä esitettiin vain 28 koira, mutta se oli silti eniten sinä vuonna. Lähellä sitä oli Terri-Eri, jossa oli 23 osallistujaa. Seuraavaksi suurimmat olivat Messukeskuksen näyttelyt, 24 ja 21 koira. Lahden kansainvälisessä oli 13, Turussa 12. Porvoon kansallisessa oli 12, Tuusulan Nord-näyttelyssä 10. Myös Muuramen ryhmänäyttelyssä oli 10 osallistujaa. Kaikissa muissa oli vähemmän, monissa vain 1-2.

On hyvä, että tärkeimmät näyttelyt kuten oma erikoisnäyttely, Terri-Eri ja Messukeskuksen näyttelyt keräävät yleensä suurimmat osallistujamäärät. Sillä, onko näyttely kansainvälinen vai ei, näyttää olevan vain vähän merkitystä. Jos tuomarin tiedetään olevan rodun kasvattaja, osallistujia on useimmiten enemmän kuin muuten, mutta ei kovin huomattavasti. Paikkakunta ja ajankohta näyttävät olevan merkittävämpiä houkuttelijoita. Näyttelyissäkäyntimäärät ovat rekisteröinteihin nähden vähäiset moniin vastaavanlaisiin rotuihin verrattuna. Vaikka sileäkarvainen kettuterrieri ei ole suuritöinen näyttelyyn kunnostettava, innokkuus osallistumiseen on silti laimeaa. Ainoa koiramäärään nähden suhteellisen hyvä näyttely on yhdistyksen oma erikoisnäyttely. On vaikea keksiä, millä sileäkarvaisten kettuterrierien osallistumisprosentin saisi kasvamaan.

Jalostustarkastuksia ei ole järjestetty tarkasteltuna ajanjaksona.

4.4.2 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Rotumääritelmässä kuvattu ulkomuoto on tarkoituksenmukainen luolatyöskentelyssä käytettävälle koiralle. Koon pitää olla sellainen, että koira pysyy ratsain liikkuvan metsästyseurueen mukana, mutta on tarpeeksi pieni mahtuakseen ketunpesään. Kettuterrierin tulee olla voimakas, mutta ei raskas eikä kömpelö. Valkoinen pohjaväri auttaa erottamaan koiran luolasta syöksähtävästä ketusta. Karvanlaatu on likaa ja roskea hylkivä. Taittuneet, pienet korvat eivät vahingoitu helposti ja taite suojaa korvakäytävää roskaantumiselta. Pienet, syvällä sijaitsevat silmät eivät ole vahingoittumisalttiit. Hampaat ovat isot ja voimakkaat, leuat vahvat ja pitkä pää mahdollistaa kidan avautumisen isoksi eivätkä silmät ja korvat ole vastustajan helposti saavutettavissa. Hyvä raajarakenne edesauttaa koiran ketteryyttä ja liikkuvuutta. Vahva, korkealle kiinnittynyt, aikaisemmin typistetty häntä on ollut kuin kädensija, jonka avulla koira on autettu vetämään saalista luolasta.

Kettuterrierin suosion ja näyttelytoiminnan lisääntyessä myös näyttävyyden ja jalous on saanut oman osansa.

5. Yhteenveto aiemman tavoiteohjelman toteutumisesta

Edellinen jalostuksen tavoiteohjelma on vuodelta 1999. Se keskittyi pääosin rotumääritelmään, ja jalostuksen painopisteenä olikin rotutyypillisen ulkonäön säilyttäminen yhdessä käyttöominaisuuksien kanssa; nämä tavoitteet ovat pääosin täyttyneet. Vaikka kasvattajat painottavat jalostustyössään usein joko näyttely- tai käyttöpuolen ominaisuuksia, ei ole mitään syytä jakaa rotua kahteen selvään eri linjaan. Terveyden suhteen tavoitteena oli terveiden koirien tuottaminen, mutta mitään rajoitteita jalostuskäytön suhteen ei ole esitetty. Luonteen suhteen pyrittiin yhteiskuntakelpoisuuteen, mikä nykyään pääosin pitääkin paikkansa, joskin muutamat haitalliset luonteenpiirteet ovat nousseet viime vuosina useammin esille, ehkä siksi että nykyisin kiinnitetään aikaisempaa enemmän huomiota koiran yhteiskuntakelpoisuuteen. Tällaisia ovat mm. huono stressinsietokyky, hermostuneisuus, ääniyliherkkyys, eroahdistus ja aggressiivisuus. Rodun suosio on noussut 2000-luvulla.

5.1 Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

Vuosien 2010-2019 välisenä aikana on rekisteröity kaikkiaan 1318 sileäkarvaista kettuterrieriä. Jalostukseen käytettyjen eri urosten määrä laskettuna yhteen näinä vuosina on ollut 163. Jalostukseen käytettyjen narttujen määrä on ollut 223, ja näistäkin useimmilla on ollut pentueita eri vuosina. Hyvin suuri osa rekisteröidyistä koirista jää siis kokonaan käyttämättä. Koska monet vanhat kasvattajat ovat lopettaneet toimintansa, heidän käyttämänsä suvut useimmiten häviävät, jos jatkajia ei ole. Jos joku suku pääsee häviämään, sitä ei enää koskaan saada takaisin. Vain harvojen kasvattajien toiminta on pitkäjännitteistä ja vuosikymmeniä kestävä. Melko selvästi on havaittavissa, että osa kasvattajista keskittyy näyttely- ja harrastuskoirien kasvattamiseen, osa metsästyskoirien. Hyvin harvoin pentujen isäksi etsitään esim. jo iäkkäämpää urosta, joka ei ole enää jatkuvasti esillä tai sukutauluja tutkimalla harvinaisempia sukuja edustavia uroksia. Toisaalta kettuterriereissä uroksen menestys ei näytä erikoisemmin vaikuttavan sen jalostuskäyttöön, vaan monet hyvin menestyneet urokset jäävät vähäiselle käytölle tai niitä ei käytetä lainkaan. Suurin peruste uroksen käytölle näyttää olevan, kuka sen omistaja on. Monet säännöllisesti kasvattavat käyttävät enimmäkseen omia uroksiaan, mutta tämä takaa erilaisten verilinjojen olemassaolon rodussa. Olisi tärkeää käyttää mahdollisimman monia erisukuisia uroksia jalostukseen erisukuisille nartuille laajan geenipoolin säilyttämiseksi. Samoin olisi tärkeää säilyttää rodussa eri verilinjat.

6 Jalostuksen tavoitteet ja strategiat

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Tavoitteena on tukea rodun hyvän terveydentilan, yhteiskuntakelpoisen ja mukautuvan luonteen sekä metsästysominaisuuksien ylläpitämistä ja jatkuvaa kehittämistä. Luola-, seura- ja harrastuskoirarotujen suuri määrä on luonut entistä vaativamman ja kiristyvämmän kilpailutilanteen eri terrierirotujen välille. Tässä kilpailutilanteessa rodun suosio pyritään pitämään vähintään nykyisellä tasolla, mahdollisuuksien mukaan nostamaan vielä korkeammalle.

Terveyden jalostuksessa tärkeintä on kerätä ja analysoida luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa kotimaassa. Mahdollisuuksien mukaan hyväksi käytetään myös kansainvälistä tietoa, joskin sitä näyttäisi tieteellisiä julkaisuja lukuun ottamatta olevan kovin niukalti saatavalla. Rotujärjestön pitää myös aktiivisesti tiedottaa tutkimustuloksista kasvatustyön ohjaamiseksi sekä järjestää sekä kasvattajien että muiden rodunharrastajien neuvontaa ja koulutusta. Virallisten ja yhdistyksen järjestämien tutkimusten tulokset julkaistaan vuosikirjassa ja/tai yhdistyksen lehdessä.

Rodun terveydentilaa ja luonteiden kehitystä seurataan terveystutkimuksilla, ja kasvattajia rohkaistaan teettämään virallisia terveystutkimuksia mahdollisimman laajasti. Tätä kautta virallisten terveystutkimusten määrää saataisiin nostettua ja todellista tietoa rodun terveystilanteesta kerättyä. Yhdistys järjestää joukkoterveystarkastuksia.

Ulkomuodon osalta keskeisintä on ulkomuototuomareiden koulutus sekä kasvattajien valistaminen sekä ja keskustelu rotumääritelmän tulkinnasta. Lisäksi yhdistys järjestää vuosittain erikoisnäyttelyn kesäleirin yhteydessä, jolloin osallistumiskynnys on mahdollisimman alhainen. Mahdollisuuksien mukaan järjestetään myös näyttelykoulutusta ja epävirallisia open show tyyppisiä katselmuksia eri puolilla Suomea. Näyttelyihin osallistumistiheyttä pitäisi saada nostettua.

Rodun alkuperäisen käyttötarkoituksen ja tyypillisen luonteen säilyttämisessä ja kehittämisessä hyödynnetään jo olemassa olevaa koejärjestelmää. Yhdistys järjestää itse kokeita ja harjoituksia (LUT, VERI, MEJÄ jne.) sekä kannustaa jäseniään osallistumaan yhdistyksen omiin ja muiden järjestämiin kokeisiin, harjoituksiin ja luonnetesteihin. Lisäksi yhdistys harjoittaa tiedotustoimintaa sekä yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa. Rotujärjestön ja innokkaiden harrastajien panostus eri lajeihin tulee toivottavasti tuomaan esille rodun mahdollisuudet todellisena monitoimikoirana. Tärkeitä kanavia rodun monipuolisuuden esille tuomisessa ovat yhdistyksen julkaisema Kettuterrierilehti, yhdistyksen internetsivut sekä facebook-ryhmä.

6.3 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Suositukset jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista

Varsinaisia suosituksia ja vaatimuksia yhdistyksen puolelta ei ole, mutta on toivottavaa, että vanhemmat ovat palkittuja, terveitä ja yhteiskuntakelpoisia. Pakollisia terveystarkastuksia ei ole, mutta on suositeltavaa että ainakin polvitarkastus olisi tehty. Selkärangan ja lonkkien kuvauttaminen on myös yleistynyt, samoin silmien tutkituttaminen.

Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle

Varsinaista suositusta ja rajoitusta urosten jälkeläismäärille ei ole katsottu tarpeelliseksi, koska urosten käyttö on muutenkin maltillista. Kennelliitto rajaa nartun käyttömäärän enintään viideksi pentueeksi. Tätä useamman pentueen rekisteröinti on mahdollista vain erikoisluvalla.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet

Rodun vahvuuksia ja heikkouksia sekä uhkia ja mahdollisuuksia on esitetty SWOT-kaaviona. Kaavioiden sisällössä on huomioitu marraskuussa 2005 järjestetyn SKT ry:n kasvattajapäivän ryhmätöiden vastaukset.

Yksi todellinen uhka rodulle olisi taipumuskokeiden kieltäminen, joka vaikeuttaisi merkittävästi käyttökoirien jalostamista. Seurauksena olisi käyttökoirien eriytyminen muusta kannasta ja jalostusmateriaalin kapeneminen. LUME-koetta ei voida pitää taipumuskokeita korvaavana, sillä siihen osallistuminen on monelle käytännön metsästystä harrastamattomalle erittäin hankalaa tai suorastaan mahdotonta. Toisaalta supikoiran luokittelu haitalliseksi vieraslajiksi sekä itärajan takaa tuleva raivotaudin uhka lisäävät tarvetta luolakoirien käytölle.

SWOT-kaavio, sileäkarvainen kettuterrieri

<p>Vahvuudet</p> <p>Populaatio</p> <ul style="list-style-type: none"> • rekisteröintimäärät kasvussa • riittävän laaja jalostuspohja • tuonteja eri maista ja sukulinjoista • aktiiviset uudet kasvattajat <p>Terveys</p> <ul style="list-style-type: none"> • normaalit synnytykset • vähän perinnöllisiä sairauksia • pitkä ikä <p>Ulkomuoto</p> <ul style="list-style-type: none"> • huipputason koirat erittäin korkealaatuisia <p>Luonne ja käyttöominaisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • pitkä perinne käyttökoirana • sopeutuva ja mukautuva • peräänantamattomuus, sitkeys • kyky palautua negatiivisista kokemuksista • ”huumorintajuisuus” • hyvä haku ja haukku (käyttöom.) • paineensietokyky • yhteistyökyky • aktiivisuus • monipuolisuus 	<p>Heikkoudet</p> <p>Populaatio</p> <ul style="list-style-type: none"> • rodun tunnettuus • eriytyminen ->käyttö/näyttö <p>Terveys</p> <ul style="list-style-type: none"> • napatyrät • häntämutkat <p>Ulkomuoto</p> <ul style="list-style-type: none"> • keskimääräinen taso ei riittävän hyvä • koko suuri • leveät etuosat • liikkeet • puutteelliset etu- ja takaosan kulmaukset ja niiden erot -> epätasapaino • heikot kuono-osat ja purukalusto • pitkä lanneosa, luisu lantio <p>Luonne ja käyttöominaisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • ylivilkkaus, ylikierroksilla käyminen • sosiaalisuuden puute, riitaisuus toisten koirien kanssa • arkuus, paukkuarkuus • eroahdistus
<p>Mahdollisuudet</p> <p>Populaatio</p> <ul style="list-style-type: none"> • rotu on levinnyt laajalle maailmanlaajuisesti • populaatiosta löytyy vähemmän suosittuja sukulinjoja <p>Terveys</p> <ul style="list-style-type: none"> • avoimuus • tiedottaminen <p>Ulkomuoto</p> <ul style="list-style-type: none"> • näyttelykäynnit lisääntyneet • paljon uusia harrastajia <p>Luonne ja käyttöominaisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • parantuneet käyttöominaisuudet -> hyvännäköinen ja toimiva • monipuolisuuden hyödyntäminen 	<p>Uhat</p> <p>Populaatio</p> <ul style="list-style-type: none"> • muut rodut vievät ostajia • markkinoiden kyllästyminen • yleinen negatiivinen suhtautuminen metsästyksen ja turkisten käyttöön <p>Terveys</p> <ul style="list-style-type: none"> • salailu • tietämättömyys <p>Ulkomuoto</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvosteluskaalaa ei käytetä tarpeeksi tiukasti • tuomareiden erilaiset kauneusihanteet • kasvattajien erilaiset tavoitteet • henkilöristiriidat • kasvattajien mahdollisesti puutteelliset tiedot <p>Luonne ja käyttöominaisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • käyttöominaisuuksien heikentyminen • hermostuneisuuden lisääntyminen • pehmeys • koirien päätyminen sopimattomille omistajille

6.5 Varautuminen ongelmiin

Seuraavassa kaaviossa on esitetty varautumista erilaisiin ongelmiin. Sisältö on pääosin SKT:n kasvattajapäivän 2005 ryhmätöissä esiin tulleet kasvattajien näkemys ongelmista ja niiden ratkaisuksista.

Riski	Syy	Varautuminen	Miten vältetään	Toteutuessaan merkitsee
Ei markkinoita	Vanhat ennakkoluulot	Rodun positiivisten ominaisuuksien esilletuonti Käyttöominaisuuksien säilyttäminen	Koulutus Kasvattajien ohjeet Lisätään rodun tunnettavuutta	Populaatio pienenee edelleen merkittävästi
Epärodunomaiset piirteet	Väärät jalostusvalinnat, väärin piirteiden ihannointi, tietämättömyys	Rotujärjestön toiminta: JTO ja rotumääritelmän tulkintaohje	Tiedonkeruu ja tiedottaminen Koulutus	Rotu ei vastaa rotumääritelmää
Koon kasvu		Tiedonkeruu, mittauksia rotujärjestön tilaisuuksissa	Liian suurten koirien jalostuskäyttöä vältetään	Rotu ei enää sovi metsästyskäyttöön
Dominoivuus, aggressiivisuus eroahdistus	Väärä koira väärällä omistajalla Väärät jalostusvalinnat	Tiedottaminen	Sopivien pennunostajien valinta Kasvattajan vastuu	Rodun suosion lasku ja siitä seuraava populaation pieneneminen
Sairauksien lisääntyminen	Tietämättömyys Terveystien ei kiinnitetä tarpeeksi huomiota jalostuksessa	Tiedottaminen Terveystutkimukset Kriteerit jalostuskoirille	Jalostukseen käytettävien koirien tutkiminen Tiedottaminen	Käyttö- ja harrastuskoirana toimiminen vaikeutuu Suosion lasku

6.6 Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi

Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä saa kattavasti ajantasaista tietoa rodusta. Jalostustoimikunta pyrkii julkaisemaan jalostusaiheisia artikkeleita Kettuterrieri-lehdessä.

Koulutusta järjestetään vuosittaisella kesäleirillä. Lisäksi pyritään järjestämään vuosittain ainakin yksi koulutus- ja keskustelutilaisuus jäsenistölle ja kasvattajille.

Yhdistys järjestää monipuolista koulutusta, näyttelyitä, kokeita, harjoituksia niin rodunomaisiin koemuotoihin kuin myös erilaisiin harrastusmuotoihin, trimmauskursseja sekä jalostus- ja kasvattajapäiviä. Yhdistys tukee erilaista harrastustoimintaa. Kerran vuodessa järjestetään luolakoirien koulutusleiri, eli nk. kettuterrierileiri. Leirillä on mahdollista kokeilla erilaisia rodunomaisia koemuotoja ja osallistua kokeisiin. Lisäksi muita harrastusmahdollisuuksia tuodaan myös aktiivisesti esille koulutusten, harjoitusten ja kilpailujen muodossa.

Terveyskysely toteutetaan jatkuvana terveys- ja luonnekyselynä internetissä. Ulkomuototuomarikoulutusta varten laadittu rotumääritelmän tulkintaohje muokataan myös kasvattajien ja muun jäsenistön käyttöön.

7 Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta

Tavoiteohjelman käytännön toimenpiteiden (koulutukset yms.) toteutumista seurataan vuosittain yhdistyksen, ja erityisesti jalostustoimikunnan toimintakertomuksissa.

Seuraavan terveyskyselyn ja populaation tunnuslukujen laskennan yhteydessä arvioidaan terveystilanteen ja populaation rakenteen kehittymistä.

JTON voimassaolon päättyessä yhdistys, sen jalostustoimikunta, kasvattajat ja muut jäsenet sekä rotuun erikoistuneet ulkomuototuomarit, mahdollisuuksien mukaan myös koetuomarit (ainakin taipumuskokeiden tuomarit), arvioivat JTON toteutumista keskustelutilaisuudessa.

8 Lähteet

Krohne, Sheryl. Inherited Cataracts in Dogs, Part B. ACVO Genetics Committee / CERF.
<http://www.vmdb.org/cerf.html>

Robinson, R. **1990**. Genetics for dog breeders. Pergamon Press, Oxford, UK.

Willis, M.B. **1989**. Genetics of the Dog. Witherby, Lontoo, UK.

Inherited diseases in dogs -Database in Cambridge University, Cambridge, UK.
<http://server.vet.cam.ac.uk:591/index.html>

Alice Crook, A.; Hill, B.; Dawson, S. (project authors). Canine Inherited Disorders Database-Database of Sir James Dunn Animal Welfare Centre at the Atlantic Veterinary College, University of Prince Edward Island, and the Canadian Veterinary Medical Association.
<http://www.upei.ca/%7Ecidd/intro.htm>

Online Mendelian Inheritance in Animals (OMIA) –Database compiled by F.W. Nicholas, Reprogen, Faculty of Veterinary Science, University of Sydney, Australia.
<http://www.angis.org.au/Databases/BIRX/omia/>

FirstVet Kysy eläinlääkäriltä

9 Liitteet

Liite 1: Sileäkarvaisen kettuterrierin rotumääritelmä